

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 19.9.2007
KOM(2007) 530 galutinis

2007/0197 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

įsteigiantis Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrą

(pateikta Komisijos)

{SEK(2007) 1179}

{SEK(2007) 1180}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

Elektra ir dujos yra Europos gerovės pagrindas. Jei Europos elektros ir dujų rinka bus nekonkurencinga ir neefektyvi, Europos piliečiai už pagrindiniais laikomus kasdienius elektros ir dujų poreikius mokės pernelyg didelę kainą. Taigi, kaip energetika yra svarbi Europos pramonei, taip elektros ir dujų rinka yra esminė Europos konkurencingumui.

Be to, konkurencinga ir veiksminga elektros ir dujų rinka yra būtina išankstinė sąlyga siekiant sustabdyti klimato kaitą. Tik veikiančioje rinkoje įmanoma sukurti veiksmingą teršalų išmetimo leidimų prekybos sistemą ir atsinaujinančios energijos pramonę, kuri padės pasiekti ambicingą Europos Tarybos nustatytą tikslą – užtikrinti, kad iki 2020 m. 20 proc. ES energijos sudarytų energija iš atsinaujinančiosios energijos šaltinių.

Pagaliau visoje Europos Sąjungoje konkurencinga elektros ir dujų rinka yra svarbiausia siekiant užtikrinti energijos tiekimą Europoje, nes tik visą Europą apimanti ir konkurencinga rinka pritrauks teisingas investicijas, pasiūlys teisingas galimybes naudotis energijos tinklu visiems potencialiems investuotojams ir sukurs realias, veiksmingas paskatas tinklo operatoriams ir gamintojams investuoti milijardus eurų, kurių prireiks Europos Sąjungai per artimiausius du dešimtmečius.

Elektros ir dujų rinkos liberalizavimo procesas buvo pradėtas prieš apytiksliai 10 metų. Per tuos 10 metų daugeliui Europos piliečių išaugusi pasirinkimo laisvė ir didesnė konkurencija bei atitinkamai geresnis aptarnavimas ir saugumas suteikė naudos. Tačiau iš Komisijos ir Europos energetikos reguliavimo institucijų atlikto vertinimo paaiškėjo, kad dar daug trūksta, jog būtų sukurtos tikrai konkurencingos rinkos. Realiai dar pernelyg daug ES piliečių ir verslo įmonių negali laisvai rinktis tiekėjo. Tikrai vidaus rinkai susiformuoti trukdo rinkos susiskaldymas pagal valstybines teritorijas, didelė rinkos koncentracija ir stipri vertikali integracija.

Kai 2003 m. liepą įsigaliojo iki šiol taikomos elektros ir dujų direktyvos, Komisija nuolat prižiūrėjo jų įgyvendinimą ir poveikį rinkai, taip pat palaikė nuolatinius ryšius su visomis suinteresuotosiomis šalimis. Konkrečiai, Komisija kasmet skelbė elektros ir dujų vidaus rinkos įgyvendinimo analizės ataskaitas. Ji taip pat surengė Elektros reguliuotojų forumą Florencijoje ir Dujų reguliuotojų forumą Madride, į kuriuos reguliariai kvietė ministrus, nacionalines reguliavimo institucijas, Komisijos atstovus, perdavimo sistemos operatorius, tiekėjus, pardavėjus, vartotojus, profesines sąjungas, tinklo naudotojus ir energijos mainų vykdytojus.

2005 m. pabaigoje Hampton Court susitikusi Europos Vadovų Taryba pakvietė kurti teisingą Europos energetikos politiką. Atsiliepdama į šį kvietimą, 2006 m. kovo 8 d. Komisija paskelbė žaliają knygą dėl bendros, tarpusavyje susijusios Europos energetikos politikos sukūrimo. Konsultacijos su visuomene metu gauta 1 680 atsakymų. Dar 2005 m. Komisija pradėjo apklausą dėl konkurencijos dujų ir elektros rinkose. Energetikos apklausa parodė, kad vartotojams ir naujiems sektoriaus dalyviams susirūpinimą kelia dujų ir elektros didmeninių rinkų vystymasis ir ribotos pasirinkimo galimybės vartotojams. Komisija paruošė galutinę apklausos ataskaitą ir išsamų priemonių paketą, kurio tikslas – 2007 m. sausio 10 d. pasiūlyti naują Europos energetikos politiką.

2007 m. sausio 10 d. Komisijos komunikate „Europos energetikos politika“¹ pabrėžiama elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinkos sukūrimo svarba. Komunikatas buvo pagrįstas išsamia vidaus rinkos ataskaita, galutiniais apklausos dėl konkurencijos sektoriuje rezultatais ir išsamia situacijos nacionalinėse elektros ir dujų rinkose apžvalga. Tuo pat metu, siekdama įvertinti su dujų ir elektros vidaus rinkos sukūrimu susijusias politikos galimybes, Komisija atliko poveikio vertinimą. Atliekant poveikio vertinimą buvo konsultuojamasi su suinteresuotosiomis šalimis. Buvo gauti 339 atsakymai į klausimynus iš 19-oje šalių įsisteigusių organizacijų. Be to, 73 atsakymai į klausimynus buvo gauti iš organizacijų, nesusijusių su jokia konkrečia šalimi. Buvo atliktos apklausos su dar 56 suinteresuotosiomis šalimis, daugiausia su bendrovėmis, kurioms tinklų atskyrimas arba skaidrumo reikalavimų sustiprinimas turėtų poveikį.

2007 m. pavasarį susitikusi Europos Vadovų Taryba pakvietė Komisiją pasiūlyti kitas priemones, kaip antai:

- veiksmingai atskirti energijos tiekimą ir gamybą nuo tinklo eksploatavimo;
- dar labiau suvienodinti nacionalinių energetikos reguliavimo institucijų įgaliojimus ir savarankiškumą;
- sukurti nepriklausomą nacionalinių energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo mechanizmą;
- sukurti mechanizmą, kuriuo naudodamiesi perdavimo sistemos operatoriai galėtų geriau koordinuoti tinklų eksploatavimą, perdavimo ir paskirstymo sistemos saugumą, tarpvalstybinę prekybą ir perdavimo ir paskirstymo sistemos veikimą; ir
- didinti energijos rinkos operacijų skaidrumą.

Europos Vadovų Taryba taip pat pabrėžė poreikį valstybėms narėms tiekimo saugumą gerinti solidariai.

Europos Parlamentas 2007 m. liepos 10 d. Rezoliucijoje dėl dujų ir elektros vidaus rinkos perspektyvų išreiškė tvirtą politinę paramą bendrai energetikos politikai, nuroydamas, kad perdavimo sistemų nuosavybės atskyrimas „yra veiksmingiausia priemonė skatinti investicijas į infrastruktūrą nediskriminuojančiomis sąlygomis, suteikti naujiems dalyviams sąžiningą prieigą prie tinklo ir sukurti skaidrią rinką“. Tačiau Europos Parlamentas pabrėžė, kad reikalingos ir kitos priemonės, o dėl elektros energijos ir dujų rinkų skirtumų jas gali reikėti įgyvendinti taikant skirtingą tvarką. Europos Parlamentas taip pat paragino stiprinti „nacionalinių reguliavimo institucijų bendradarbiavimą ES lygmeniu pasitelkus Europos institucijas – taip būtų galima skatinti Europą aktyviau dalyvauti reguliuojant tarpvalstybinius klausimus.“

Europos Energetikos reguliavimo institucijų taryba (CEER) pritarė Komisijos 2007 m. sausio 10 d. komunikatui, o ypač kvietimui rengti naujus ES teisės aktus, kad būtų galima vėl tinkamai vykdyti bendros energijos rinkos kūrimo projektą. 2007 m. birželio 6 d. Europos energetikos reguliavimo institucijos paskelbė šešių dokumentų rinkinį, kuriame išdėstė savo poziciją pagrindinėmis, naujuose energetikos sektoriaus teisės aktuose reglamentuojamomis

---

¹ KOM(2007) 1.

temomis. Jos ypač remia Komisijos pasiūlymus dėl sustiprintos nepriklausomos teisės aktais nustatytos priežiūros nacionaliniu ir ES lygmeniu ir dėl veiksmingo perdavimo tinklų atskyrimo. Reguliavimo institucijos aiškiai rekomendavo, kad perdavimo tinklų nuosavybės atskyrimas turėtų iš esmės tapti naujuosiuose ES teisės aktuose reikalaujama modeliu, taikomu elektros ir dujų sektoriams.

Į tai buvo visapusiškai atsižvelgta formuojant toliau nurodytus pasiūlymus.

1. VEIKSMINGAS TIEKIMO IR GAMYBOS VEIKLOS ATSKYRIMAS NUO TINKLO EKSPLOATAVIMO

1.1. Kad rinka veiktų tinkamai, dabar galiojančių tinklų atskyrimo nuostatų nepakanka

Dabar galiojančiuose teisės aktuose reikalaujama, kad tinklo eksploatavimas būtų teisiniu ir funkcinio atžvilgiu atskirtas nuo tiekimo ir gamybos ar gavybos veiklos. Šį reikalavimą valstybės narės vykdo pasitelkusios skirtingas organizacines struktūras. Kai kurios valstybės narės įsteigė visiškai atskiras tinklo valdymo bendroves, kitos – integruotoms bendrovėms priklausančius juridinio asmens statusą turinčius subjektus. Teisinio ir funkcinio veiklos rūšių atskyrimo reikalavimai iš tiesų turėjo teigiamos įtakos tam, kad tam tikrose valstybėse susiformuotų konkurencinga elektros energijos ir gamtinių dujų rinka.

Tačiau įgyta patirtis rodo, kad tais atvejais, kai perdavimo sistemos operatorius yra integruotai įmonei priklausantis juridinis asmuo, kyla trijų tipų problemos.

Visų pirma, perdavimo sistemos operatorius susijusioms bendrovėms gali sudaryti palankesnes sąlygas nei konkuruojančioms trečiosioms šalims. Integruotosios bendrovės gali naudotis tinklo įranga taip, kad konkurentams būtų sunkiau patekti į rinką. Pagrindinė priežastis yra ta, kad veiklos rūšis atskyrus teisine ir funkcinė prasme, nebūtų išspręstas esminis interesų konfliktas integruotose bendrovėse, kuriose tiekimo ir gamybos atstovai siekia kuo labiau padidinti pardavimo apimtis ir gauti didesnę rinkos dalį, o tinklo operatorius įpareigotas suteikti nediskriminacinę prieigą konkurentams. Šio savaime suprantamo interesų konflikto beveik neįmanoma kontroliuoti reguliavimo priemonėmis, nes perdavimo sistemos operatoriaus savarankiškumo integruotoje bendrovėje priežiūra neįmanoma be pernelyg daug pastangų reikalaujančio ir intervencinio reguliavimo.

Antra, pagal dabartines atskyrimo taisykles neįmanoma garantuoti nediskriminacinės galimybės naudotis informacija, nes nėra jokių veiksmingų priemonių, padedančių užtikrinti, kad perdavimo sistemos operatoriai neperduos integruotajai bendrovei priklausantiems gamybos ar tiekimo padaliniais neskelbtinos informacijos apie padėtį rinkoje.

Trečia, integruotoje bendrovėje iškraipomos paskatos investuoti. Vertikaliai integruoti tinklų operatoriai neturi jokių paskatų tinklus tvarkyti taip, kad būtų atsižvelgiama į bendruosius rinkos interesus ir kad nauji rinkos dalyviai galėtų patekti į gamybos arba tiekimo sektorius; atvirkščiai, integruotų tinklų operatoriams būdinga riboti naujas investicijas, jei jos būtų naudingos jų konkurentams, ir sudarytų naują konkurenciją istorinio operatoriaus rinkoje. Todėl vertikalios integracijos bendrovės priima šališkus investavimo sprendimus, kurie atitinka susijusių tiekimo įmonių poreikius. Tokios bendrovės ypač nelinkusios didinti tinklų sujungimo ar dujų importo pajėgumų, dėl kurių padidėtų konkurencija istorinio operatoriaus rinkoje, o tai neigiamai veikia vidaus rinką.

Galiausiai, vertikalčiai integruotai bendrovei būdingas natūralus siekis mažai investuoti į naujus tinklus (bijant, kad tokios investicijos gali padėti konkurentams klestėti joms priklausančiose rinkose), o, kai įmanoma, ji, suteikdama teisę naudotis tinklu, teikia pirmenybę jai priklausančioms pardavimų bendrovėms. Tai daro žalą ES konkurencingumui ir energijos tiekimo saugumui ir trukdo pasiekti su klimato kaita ir aplinka susijusius tikslus.

Paskutinių metų investicijos liudija, kad, pavyzdžiui, vertikalčiai integruotos bendrovės reinvestavo žymiai mažiau iš tarpvalstybinių perkrovos valdymo gautų pajamų jungiamiesiems vamzdynams nei visiškai atskirtiems vamzdynams. Veiksmingai atskyrus veiklos rūšis, būtų panaikintos iškreiptos investavimo paskatos, būdingos vertikalčiai integruotiems perdavimo sistemos operatoriams. Tuo pačiu būtų skatinamas tiekimo saugumas. Komisija pastebėjo, kad veiksmingai atskyrus perdavimo sistemų operatorių veiklą, sukuriama paskatos investuoti. Konkrečios valstybės narės vėliau pritraukė investuotojų naujoms infrastruktūroms, pavyzdžiui, suskystintų gamtinių dujų (SGD) terminalams statyti.

Be to, pastarųjų metų elektros energijos kainos skirtingose rinkose rodo, kad atskirti perdavimo tinklų nuosavybę yra naudinga: per paskutinius 10 metų vertikalčiai integruotos bendrovės padidino kainas daugiau ir išlaikė aukštesnį jų lygį nei visiškai atskirtos bendrovės.

1.2. Taigi akivaizdu, kad būtina veiksmingiau atskirti perdavimo sistemų operatorius

Dėl to Komisijos konkretus pasiūlymas ir jai priimtinausia galimybė būtų atskirti perdavimo tinklų nuosavybę. Praktiškai tai reiškia, jog valstybės narės turi užtikrinti, kad tam pačiam asmeniui ar asmenims nebus leidžiama kontroliuoti tiekimo įmonę ir tuo pat metu turėti perdavimo sistemos operatoriaus ar perdavimo sistemos turto dalį ar naudotis bet kokiomis teisėmis to operatoriaus ar sistemos atžvilgiu. Ši nuostata galioja ir *vice versa*, t. y. subjektui, kontroliuojančiam perdavimo sistemos operatorių draudžiama tuo pat metu turėti tiekimo įmonės turto dalį ir naudotis bet kokiomis teisėmis tos įmonės atžvilgiu.

Taikant šią galimybę, tam pačiam subjektui, pavyzdžiui, pensijų fondui, leidžiama turėti perdavimo sistemos operatoriaus ir tiekimo įmonės mažumos dalį, kuri nesuteikia kontrolės teisių. Tačiau toks mažumos akcininkas negali turėti teisės blokuoti sprendimų nė vienoje iš tokių įmonių ir negali skirti tokių įmonių valdybos narių, be to, joks asmuo negali būti abiejų įmonių valdybos nariu. Taikant šią galimybę, aiškiai atskiriama perdavimo sistemos operatorių ir konkrečios tiekimo įmonės nuosavybė, o tai yra efektyviausias ir patikimiausias būdas veiksmingai atskirti perdavimo tinklus ir panaikinti dabartinei sistemai būdingą interesų konfliktą.

Šiai galimybei įgyvendinti valstybės narės gali pasirinkti toliau aprašytą būdą, kurį taikant galima visapusiškai apsaugoti vertikalčiai integruotų bendrovių akcininkų interesus. Vertikalčiai integruotos bendrovės akcijas galima padalinti į įmonės, kuriai priklauso perdavimo sistema, akcijas ir į tiekimo įmonės akcijas. Paskui tas akcijas galima paskirstyti anksčiau buvusios vertikalčiai integruotos bendrovės akcininkams.

Nors Komisijai perdavimo tinklų nuosavybės atskyrimas išlieka priimtinausia galimybe, ji valstybėms narėms, nusprendusioms nesirinkti šios galimybės, siūlo alternatyvą. Tačiau ši alternatyva turi suteikti tokias pat tinklo operatoriaus savarankiškumo garantijas ir tokias pat paskatas tinklo operatoriams investuoti į naujas, galbūt konkurentams naudingas infrastruktūras. Ši galimybė, kurią pasirinkus nukrypstama nuo pagrindinio perdavimo tinklų

nuosavybės atskyrimo metodo, yra žinoma pavadinimu „Nepriklausomas sistemos operatorius“. Nusprendusios taikyti šią galimybę, vertikaliai integruotos bendrovės išlaiko tinklo įrangą savo nuosavybėje, tačiau patį perdavimo tinklą perduoda valdyti nepriklausomam sistemos operatoriui – bendrovei arba subjektui, kurie yra visiškai atskiri nuo vertikaliai integruotos bendrovės, ir atlieka visas tinklo operatoriaus funkcijas. Be to, siekiant užtikrinti, kad operatorius išliks nepriklausomas ir veiks nepriklausomai nuo vertikaliai integruotos bendrovės, reikalingos taisyklės ir nuolatinė teisės aktais nustatyta priežiūra.

Kai kuriais atvejais, tam, kad vertikaliai integruotos energetikos bendrovės įvykdytų siūlomus veiksmingo atskyrimo reikalavimus, gali būti reikalaujama, kad jos atsisakytų kai kurios savo įrangos, ypač perdavimo tinklų, arba perduotų tokios įrangos valdymą trečiajai šaliai. Jei norime užtikrinti visišką perdavimo sistemos operatorių savarankiškumą, neatrodo, kad be siūlomų galimybių būtų dar kokių alternatyvų.

Abi pasirinkimo galimybės vienodai taikomos elektros energijos ir gamtinių dujų sektoriams. Nors Komisija pripažįsta, kad apskritai nuosavybė dabar atskiriama sparčiau ES elektros energijos sektoriuje, ji nesurado jokio įtikinamo argumento, pateisinančio skirtingą atskyrimo eigą šiuose dviejuose sektoriuose. Pirmiausia, tiekimo ir gamybos veiklą vykdančių operatorių bei tinklo valdymo ir plėtros veikla užsiimančių operatorių esminis interesų konfliktas vienodai būdingas abiem sektoriams. Be to, svarbiausia ilgalaikių tiekimo sutarčių sudarymo su pirminiais dujų gavyba besiverčiančiais subjektais prielaida yra ne tinklo nuosavybė, o tvirta klientų bazė. ES dujų tiekimo rinka neabejotinai išlieka labai patraukli, nepaisant to, kokia bus perkančiųjų bendrovių, kurios, veiksmingai atskyrus veiklos rūšis, sugebės vienodomis sąlygomis konkuruoti dujų sektoriuje, nuosavybės struktūra. Be to, Komisija pripažįsta, kad transportuojant dujas, skirtingai nuo elektros energijos perdavimo, dujos, t. y. dujų molekulės, turi pratekėti dujotiekiais. Todėl perdavimo sistemos operatoriai gali geriau kontroliuoti sprendimus dėl srautų krypties ir pajėgumų sistemoje panaudojimo. Tai reiškia, kad veiksmingai atskirti dujų tinklus yra mažų mažiausiai tiek pat svarbu, kiek ir atskirti elektros tinklus.

Tačiau siekiant paskatinti tiekimo bei gamybos įmones investuoti į naujas energetikos infrastruktūras, šiame pasiūlyme numatyta galimybė laikinai taikyti nuo nuosavybės atskyrimo taisyklių nukrypti leidžiančią nuostatą tais atvejais, kai statoma nauja infrastruktūra. Dėl to, ar daryti šią išimtį, bus atskirai sprendžiama kiekvienu konkrečiu atveju, atsižvelgiant į naujos investicijos ekonominę naudą, vidaus rinkos tikslus ir tiekimo saugumo tikslą.

Pagal EB Sutarties 295 straipsnį pasiūlymas vienodai taikomas valstybinėms ir privačioms įmonėms. Tai reiškia, kad tas pats asmuo (ar asmenų grupė), nesvarbu, viešasis ar privatusis, vienas ar kartu su kitais negali daryti įtakos perdavimo sistemos operatorių ar tiekimo įmonių valdybų sudėčiai, balsavimui ar sprendimų priėmimui. Taip garantuojamas valstybei priklausančio perdavimo sistemos operatoriaus savarankiškumas net ir tais atvejais, kai tiekimo ar gamybos veiklą vykdo valstybei priklausanti bendrovė; tačiau šiais pasiūlymais nereikalaujama, kad valstybei priklausančios bendrovės perduotų savo tinklą privačiai bendrovei. Pavyzdžiui, siekdama laikytis šio reikalavimo, bet kuri valstybės įmonė arba valstybė gali perduoti įtaką suteikiančias teises kitam valstybės arba privačiai valdomam juridiniam asmeniui. Svarbu tai, kad visais atvejais, kai atskiriami tinklai, susijusi valstybė narė turi praktiškai įrodyti, kad tokio atskyrimo rezultatai yra tikrai veiksmingi ir, kad bendrovės veikia visiškai savarankiškai viena nuo kitos ir suteikia tikrai vienodas konkurencijos sąlygas visoje ES.

Galiausiai, reikia priminti, kad valstybėms narėms, kuriose nėra gamtinių dujų ar elektros energijos perdavimo tinklų (yra tik paskirstymo tinklas), nuostatos dėl perdavimo tinklų nuosavybės atskyrimo netaikomos.

1.3. Su trečiosiomis šalimis susiję aspektai

Šiame pasiūlyme reikalaujama, kad perdavimo sistemos operatorių veikla būtų veiksmingai atskirta nuo tiekimo ir gamybos veiklos ne tik nacionaliniu, bet ir visos Europos Sąjungos lygmeniu. Tai visų pirma reiškia, kad jokia ES įsteigta tiekimo ar gamybos bendrovė negali nuosavybės teise turėti ar valdyti perdavimo sistemos jokioje ES valstybėje narėje. Šis reikalavimas vienodai taikomas ir ES, ir ne ES bendrovėms.

Pakete numatytos apsaugos priemonės, padedančios užtikrinti, kad tais atvejais, kai trečiųjų šalių bendrovės nori įsigyti reikšmingą ES tinklo dalį ar netgi jį kontroliuoti, jos turės aiškiai ir nedviprasmiškai atitikti tuos pačius tinklų atskyrimo reikalavimus, kaip ir ES bendrovės. Komisija gali įsikišti tais atvejais, kai pirkėjas negali įrodyti, jog jis yra tiesiogiai ir netiesiogiai nepriklausomas nuo tiekimo ir gamybos veiklos.

Be to, gerai veikiančios rinkos ir tinklai yra būtini ekonomikos konkurencingumui ir piliečių gerovei. Šio pasiūlymo tikslas – skatinti konkurenciją Europos energijos rinkose ir tinkamą tokių rinkų veikimą. Atsižvelgiant į tai, būtina užtikrinti (nepažeidžiant tarptautinių Bendrijos įsipareigojimų), kad visi Europos energijos rinkose veiklą vykdančios ūkio subjektai laikytųsi rinkos investuotojo principų ir jais grįstų savo veiklą. Todėl Komisija siūlo priimti reikalavimą, kuriuo trečiųjų šalių asmenims ir pačioms šalims uždraudžiama įsigyti teisę kontroliuoti Bendrijos perdavimo sistemą arba perdavimo sistemos operatorių, nebent tai būtų leidžiama tarp ES ir trečiosios šalies sudarytu susitarimu. Taip siekiama garantuoti, kad trečiųjų šalių bendrovės tiek dokumentais, tiek ir veiksmais laikytųsi tų pačių taisyklių, kaip ir ES įsisteigusios įmonės, ir nediskriminuotų jų. Galiausiai Komisija taip pat greitai ir išsamiai atliks ES išorės politikos energetikos srityje platesnių aspektų tyrimą ir tokio tyrimo rezultatus paskelbs visuomenei.

Apibendrinant svarbų tinklų atskyrimo klausimą, teigiama, kad teikiami pasiūlymai dėl veiksmingo atskyrimo – tai būtinas ir ryžtingas žingsnis siekiant visos Europos Sąjungos rinkos integracijos. Šis žingsnis galiausiai padės įsteigti viršvalstybinius perdavimo sistemos operatorius, nes operatorių daugiau nevaržys nepasitikėjimas vienas kitu. Ir priešingai, jei viršvalstybiniai perdavimo sistemos operatoriai bus steigiami neužtikrinus visiško jų nepriklausomumo, atsiras rizika, kad susijusių tiekimo ir gamybos įmonių konkurencija susilpnės dėl susidariusios sąmokslų rizikos. Jei tinklai nebus veiksmingai atskiriami, toks bendradarbiavimas sukurs su konkurencija susijusių problemų. Todėl reikia pabrėžti, kad šiuose pasiūlymuose numatytos kelios papildomos ES rinkos integracijos skatinimo priemonės (pirmiausia susijusios su geresniu perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimu).

2. SUSTIPRINTOS NACIONALINIŲ REGULIAVIMO INSTITUCIJŲ GALIOS IR SAVARANKIŠKUMAS

2.1. Elektros ir dujų rinkų valdymą turi prižiūrėti stiprios nacionalinės reguliavimo institucijos

Galiojančiose elektros ir dujų direktyvose reikalaujama, kad valstybės narės įsteigtų reguliavimo institucijas. Kai kuriose valstybėse narėse reguliavimo institucijos yra sėkmingai įsitvirtinusios įstaigos, turinčios didelius įgaliojimus ir išteklių tinkamam rinkos reguliavimui užtikrinti. Kitose valstybėse narėse reguliavimo institucijos buvo įsteigtos neseniai, joms suteikti įgaliojimai yra mažesni arba paskirstyti tarp skirtingų institucijų. Šie skirtumai ir daugeliu atvejų reguliavimo institucijų galių silpnumas paaiškėjo iš Komisijos atliktos išsamios šalių apžvalgos.

Valstybių narių, kurių rinkos yra atviros jau keletą metų, patirtis ir kitų rinkai atvirų komunalinių paslaugų sektorių patirtis aiškiai rodo, kad tinkamam rinkos veikimui užtikrinti neabejotinai reikia didelių įgaliojimus turinčių reguliavimo institucijų, ypač tinklo infrastruktūros naudojimo srityje.

Dėl šių priežasčių šiuo pasiūlymu siekiama padidinti reguliavimo institucijų įgaliojimus. Pirmiausia, joms reikia suteikti aiškius įgaliojimus bendradarbiauti tarpusavyje Europos lygiu, taip pat su Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra ir Komisija, ir taip užtikrinti konkurencingas, saugias ir aplinką tausojančias elektros energijos ir dujų vidaus rinkas Europos Sąjungoje bei veiksmingai atverti rinką visiems vartotojams ir tiekėjams.

Antra, siūloma didinti jų rinkos reguliavimo įgaliojimus, ypač įgaliojimus:

- stebėti, kaip perdavimo ir paskirstymo sistemos operatoriai laikosi trečiųjų šalių priegos taisyklių, atskyrimo įpareigojimų, balansavimo taisyklių ir perkrovos bei tinklų sujungimo valdymo reikalavimų;
- peržiūrėti ir savo metinėje ataskaitoje įvertinti perdavimo sistemos operatorių investavimo planus atsižvelgiant į tai, ar jie atitinka visos Europos 10 metų tinklo plėtros planą; stebėti tinklo saugumą bei patikimumą ir peržiūrėti tinklo saugumo ir patikimumo taisykles;
- stebėti, ar laikomasi skaidrumo įpareigojimų;
- kartu su konkurencijos institucijomis stebėti rinkos atvėrimo bei konkurencijos mastą ir skatinti veiksmingą konkurenciją; ir
- užtikrinti visišką vartotojų apsaugos priemonių veiksmingumą.

Elektra ir dujos smarkiai skiriasi nuo kitų prekių, nes jos neatsiejamos nuo tinklo eksploataavimo, ir jų neįmanoma laikyti arba tai daryti yra brangu. Kadangi jomis galima lengvai piktnaudžiauti rinkoje, būtina sustiprinti elektros ir dujų rinkoje veiklą vykdančių įmonių teisės aktais nustatytą priežiūrą. Todėl reguliavimo institucijoms turi būti suteikta galimybė susipažinti su informacija apie bendrovių sprendimus dėl veiklos. Siūloma įpareigoti bendroves registruoti ir saugoti duomenis apie jų sprendimus dėl veiklos penkerius metus ir leisti nacionalinėms reguliavimo institucijoms, konkurencijos institucijoms ir Komisijai su jais susipažinti, nes tai padėtų joms veiksmingai tikrinti įtarimus dėl piktnaudžiavimo rinka. Taip būtų galima sumažinti piktnaudžiavimą rinka, padidinti pasitikėjimą ja ir paskatinti prekybą bei konkurenciją.

Kai kurios prekybininkų rūšys (pvz. bankai) jau yra įpareigoti tai daryti pagal Finansinių priemonių rinkos direktyvą, taigi jie neturėtų laikytis dvigubų įsipareigojimų. Tokie reikalavimai registruoti duomenis ir juos laikyti turėtų neprieštarauti galiojantiems Bendrijos teisės aktams dėl finansų rinkų ir su jais derėti. Energetikos reguliavimo institucijos ir finansų rinkų reguliavimo institucijos turi bendradarbiauti ir suteikti vienos kitoms galimybę gauti atitinkamų rinkų apžvalgas. Prieš Komisijai priimant gaires, kuriose apibrėžiami duomenų saugojimo reikalavimai, Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra ir Europos vertybinių popierių rinkos priežiūros institucijų komitetas (CESR) yra kviečiami bendradarbiauti ir patarti Komisijai klausimais, susijusiais su tų gairių turiniu.

Kad reguliavimo institucijos galėtų atlikti savo pareigas, joms reikia suteikti įgaliojimus atlikti tyrimą, reikalauti pateikti visą būtiną informaciją ir taikyti atgrasančias sankcijas. Taip pat reikalaujama, kad reguliavimo institucijos, atlikdamos reguliavimo funkcijas, visapusiškai atsižvelgtų į energijos vartojimo efektyvumo tikslus.

2.2. Aiškus reguliavimo institucijų savarankiškumas skatina pasitikėjimą rinka

Reguliavimo institucijų savarankiškumas – pagrindinis gero valdymo principas ir esminė sąlyga, siekiant užtikrinti pasitikėjimą rinka. Galiojančiuose teisės aktuose reikalaujama, kad reguliavimo institucijos būtų visiškai nepriklausomos nuo dujų ir elektros energijos pramonės interesų. Tačiau tuose teisės aktuose nenurodoma, kaip akivaizdžiai užtikrinti, kad reguliavimo institucijos būtų nepriklausomos, ir negarantuojama, kad jos nepriklausys nuo trumpalaikių politinių interesų.

2007 m. pavasario Europos Vadovų Tarybos išvadose ir Parlamento išvadose pabrėžiama, kad nacionalinių energetikos reguliavimo institucijų savarankiškumo didinimas laikomas prioritetu.

Siūloma, kad reguliavimo institucijos būtų teisiškai atskirtos ir funkcinio atžvilgiu nepriklausomos nuo bet kokios kitos valstybės ar privačios organizacijos, o jos darbuotojai ir bet kuris sprendimus priimančios organizacijos narys veiktų nepriklausomai nuo bet kokių rinkos interesų, taip pat nesiektų gauti ar klausyti kokios vyriausybės arba kitos valstybinės ar privačios organizacijos nurodymų. Todėl siūloma, kad reguliavimo institucija turėtų juridinio asmens statusą, atskirą biudžetą, tinkamų žmogiškųjų ir finansinių išteklių bei nepriklausomą vadovybę.

3. NEPRIKLAUSOMA NACIONALINIŲ REGULIAVIMO INSTITUCIJŲ BENDRADARBIAVIMO IR SPRENDIMŲ PRIĖMIMO ORGANIZACIJA: ENERGETIKOS REGULIAVIMO INSTITUCIJŲ BENDRADARBIAVIMO AGENTŪRA

3.1. Atsižvelgiant į teigiamą Europos elektros energijos ir dujų reguliavimo grupės darbo patirtį, reikia sukurti oficialią bendradarbiavimo struktūrą

Nors energijos vidaus rinka žymiai išaugo, tarpvalstybiniai klausimai liko nereguliuoti. Siekdama išspręsti šį klausimą, Komisija pradėjo forumus savireguliuojamais klausimais, pavyzdžiui, forumą elektros klausimais Florencijoje, dujų klausimais – Madride. Į šiuos forumus kviečiamos suinteresuotosios šalys ir taip siekiama sustiprinti jų bendradarbiavimą.

Be to, siekdama paskatinti valstybių narių reguliavimo institucijų tarpusavio, reguliavimo institucijų ir Komisijos konsultacijas, bendradarbiavimą bei veiklos koordinavimą, ir taip

konsoliduoti elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinkas, 2003 m. Komisija įsteigė nepriklausomą elektros energijos ir dujų patariamąją grupę, pavadintą Europos elektros energijos ir dujų reguliavimo grupe (EREG). Šią grupę sudaro nacionalinių reguliavimo institucijų atstovai.

Pastaraisiais metais EREG savo veikla daug prisidėjo prie gamtinių dujų ir elektros energijos vidaus rinkos sukūrimo: grupė paskelbė neprivalomas gaires ir teikė Komisijai rekomendacijas bei nuomones. Tačiau pradėti forumai savireguliacijos klausimais ir įkurta EREG grupė nepadėjo greičiau sukurti bendrų, tarpvalstybinei prekybai ir pirmųjų regioninių rinkų suformavimui reikalingų standartų ir metodų, kad galiausiai Europos energijos rinka virstų realybe.

Laikui bėgant energetikos sektorius tapo dar labiau sudėtingas, detalus ir apimantis daugiau skirtingų finansinių interesų. Taikant dabartinę EREG grupės metodą, siekiant susitarimo paprastai reikia 27 reguliavimo institucijų ir daugiau kaip 30 perdavimo sistemų operatorių pritarimo, todėl jis nepadeda pasiekti gerų rezultatų. Grupės veiklos rezultatas – keletas neįpareigojančių kodeksų ir pastangos pasiekti susitarimą dėl bendrų metodų sukūrimo laipsniškos konvergencijos būdu, tačiau galutinių sprendimų sudėtingais, dabar spręstiniais klausimais, nebuvo priimta.

Dabar techninės taisyklės, kuriose reikalaujama, kad elektros bendrovės veiklą vykdytų pagal „tinklo kodeksus“, valstybėse narėse, o dažnai net ir toje pačioje valstybėje narėje yra labai skirtingos. Jei norime integruoti ES energetikos rinkas, tokios taisyklės turi būti susietos ir suderintos.

Komisija įvertino skirtingus reikalingų užduočių įgyvendinimo variantus, įskaitant tai, ar Komisija tokias užduotis galėtų įgyvendinti pati. Šių klausimų suderinimas bei pažangos kuriant naują infrastruktūrą siekimas nėra Komisijai įprasta veikla. Iš tikrųjų, Komisija niekad nevykdė tokios veiklos. Kad 27 nacionalinės reguliavimo institucijos galėtų dirbti kartu, joms reikalinga speciali patirtis; būtent jos turi susitarti dėl savo nacionalinių tinklo kodeksų pakeitimo. Praktikoje tik nacionalinių reguliavimo institucijų įstaiga gali sutelkti visus nacionalinių reguliavimo institucijų išteklius, kurie yra esminiai siekiant sėkmingai išspręsti šiuos klausimus. Agentūra, pasinaudodama savo Reguliavimo valdyba, kurią sudaro nacionalinės reguliavimo agentūros, gali kreiptis į tokių agentūrų darbuotojus. Komisija tokios galimybės neturi.

Komisija nusprendė, kad reikalingas užduotis galėtų geriausiai vykdyti atskiras, savarankiškas ir Komisijai nepriklausantis subjektas. 2007 m. pavasarį susirinkusi Europos Vadovų Taryba ir Europos Parlamentas neseniai priimtame savo sprendime patvirtino šią išvadą².

Todėl buvo apsvaistytas klausimas dėl daugiau teisių turinčio nacionalinių energijos reguliavimo institucijų tinklo sukūrimo. Tinkamas pavyzdys būtų 2004 m. pagal Tarybos

---

² Europos Vadovų Taryba savo išvadose sutinka, kad būtų sukurta savarankiška nacionalinių reguliavimo institucijų organizacija, kuri bendradarbiautų ir priimtų sprendimus svarbiais tarpvalstybiniais klausimais, o patvirtintoje Vidal Quadras ataskaitoje teigiama, kad Europos Parlamentas „pritaria Komisijos pasiūlymui sustiprinti nacionalinių reguliavimo institucijų bendradarbiavimą ES lygmeniu pasinaudojant ES subjektu, nes taip būtų galima paskatinti labiau europietišką požiūrį reguliuojant tarpvalstybinius klausimus; pabrėžia, kad Komisijos vaidmuo būtų lemiamas, tačiau netrukdamas reguliavimo institucijų savarankiškumui; mano, kad reguliavimo institucijos turėtų priimti teisiškai įpareigojančius informuotus sprendimus dėl konkrečiai nustatytų techninių ir prekybos klausimų, prireikus atsižvelgdamos į perdavimo sistemos operatorių ir kitų suinteresuotojų šalių požiūrį“.

reglamentą (EB) Nr. 01/2003 sukurtas konkurencijos institucijų tinklas. Tačiau tada reikėtų suteikti atskirus įgaliojimus Komisijai energetikos sektoriuje (dabar tokius įgaliojimus Komisija turi tik konkurencijos taisyklių srityje). Bet kokių atveju nacionalinių reguliavimo agentūrų įgaliojimai turi būti sustiprinti ir suvienodinti.

Be to, galėtų būti taikomas Europos centrinių bankų sistemos modelis, tačiau tam nėra Sutartyje numatyto teisinio pagrindo. Norint taikyti tokį modelį, tiesiog reikėtų padaryti pakeitimų Sutartyje.

Todėl Komisija padarė išvadą, kad, jei ketinama įkurti savarankišką organizaciją, kuri teiktų Komisijai pasiūlymus dėl sprendimų, kuriems reikalingi savarankiški sprendimai, ir priimtų atskirus reguliuojamojo pobūdžio sprendimus dėl detalių, techninių, joms paskirtų svarstyti klausimų, ir tokie sprendimai būtų privalomi trečiosioms šalims, vienintelis sprendimas būtų įkurti agentūrą.

Pagrindinės siūlomos užduotys papildytų nacionalinių reguliavimo institucijų Europos lygiu atliekamas reguliavimo užduotis. Struktūra turėtų suteikti sistemą, leidžiančią nacionalinėms reguliavimo institucijoms bendradarbiauti, atlikti perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimo apžvalgą reguliavimo klausimais ir nustatyti, kokia apimtimi gali būti priimti savarankiški sprendimai dėl infrastruktūros daugiau nei vienos valstybės narės teritorijoje. Ši analizė atitinka Komisijos pasiūlyto Tarpinstitucinio susitarimo dėl Europos reguliavimo agentūrų sistemos projekte³ apibrėžtus principus, pirmiausia dėl galimybės savarankiškai priimti trečiosioms šalims skirtus teisiškai įpareigojančius sprendimus.

Šis pasiūlymas grindžiamas „ERGEG+“ pasirinkimo galimybe, nurodyta 2007 m. sausio 10 d. Komisijos komunikate „Europos energetikos politika“⁴.

3.2. Pagrindinės siūlomos Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūros užduotys

Agentūros veikla Europos lygmeniu papildytų reguliavimo institucijų nacionaliniu lygmeniu vykdomas užduotis šiose srityse:

- *Nacionalinių reguliavimo institucijų bendradarbiavimo sistemos sukūrimas.* Siūloma tobulinti tarpvalstybinių situacijų valdymą. Agentūra nustatys nacionalinių reguliavimo institucijų bendradarbiavimo tvarką, pirmiausia reglamentuojančią keitimąsi informacija ir kompetencijos paskirstymą tais atvejais, kai situacija susijusi su daugiau nei viena valstybe nare. Šia sistema be kita ko bus paskatintas regioninis nacionalinių reguliavimo institucijų bendradarbiavimas.
- *Teisės aktais nustatyta perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimo priežiūra.* Agentūra bus atsakinga už Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklo ir Europos dujų perdavimo sistemos operatorių tinklo veiklos priežiūrą ir peržiūrą. Visų pirma, ji dalyvaus nustatant šių tinklų veiklos programų prioritetus, peržiūrint jų 10 metų investavimo planus ir rengiant technines taisykles ir veikimo rinkoje kodeksus. Investavimo plano peržiūra neprieštarauja nacionaliniuose įstatymuose apibrėžtai perdavimo sistemos operatorių atsakomybei už techninius gedimus. Agentūra turės teisę prašyti, kad perdavimo sistemos operatoriai iš dalies pakeistų savo techninių taisyklių ir

---

³ KOM(2005) 59.

⁴ OL C [...], [...], p. [...].

veikimo rinkoje kodeksų projektus arba juose išsamiai aptartų daugiau konkrečių klausimų. Ji taip pat galės rekomenduoti Komisijai nustatyti, kad šie kodeksai būtų teisiškai privalomi, jei paaiškės, kad tam tikrose srityse netinka ar nepakanka, kad perdavimo sistemos operatoriai juos įgyvendintų savanoriškai. Agentūra gali rekomenduoti iš dalies pakeisti perdavimo sistemos operatorių projektus arba rekomenduoti Komisijai juose įrašyti papildomų nuostatų. Praktiškai šis procesas vyks konstruktyvaus ir nuolatinio dialogo tarp Agentūros, perdavimo sistemos operatorių ir Komisijos forma. Agentūros dalyvavimas šioje veikloje bus labai svarbus siekiant užtikrinti, kad perdavimo sistemos operatoriai bendradarbiautų veiksmingai ir skaidriai, o jų bendradarbiavimas būtų naudingas vidaus rinkai.

- *Igaliojimai priimti individualius sprendimus.* Kad Agentūra galėtų spręsti specifinius tarpvalstybinius klausimus, siūloma suteikti jai įgaliojimus savarankiškai priimti sprendimus dėl prašymų padaryti išimtis⁵ Europos svarbos infrastruktūros objektams ir nustatyti daugiau nei vienos valstybės narės teritorijoje esančios infrastruktūros reguliavimo tvarką. Be to, Agentūra turėtų teisę priimti sprendimus atskirais specifiniais techniniais klausimais, kai tokia teisė bus numatyta konkrečiose gairėse, priimtose pagal dujų ir elektros energijos direktyvas laikantis komitologijos procedūros.
- *Bendro pobūdžio patariamoji funkcija.* Apskritai Agentūra patartų Komisijai rinkos reguliavimo klausimais ir galėtų priimti neprivalomas gaires, kuriomis siekiama skleisti gerą patirtį tarp nacionalinių reguliavimo institucijų. Atsižvelgdama į įgyvendinimo priemones, kurias Komisija priima pagal dujų ir elektros energijos sektorius reglamentuojančius Bendrijos teisės aktus, kiekvienu konkrečiu atveju ji taip pat turėtų teisę peržiūrėti visus nacionalinių reguliavimo institucijų sprendimus, turinčius tiesioginį poveikį vidaus rinkai, ir teikti Komisijai nuomonę.

Nors Agentūros įgaliojimų negalima išplėsti tiek, kad ji turėtų teisę priimti norminius sprendimus (pavyzdžiui, oficialiai patvirtinti privalomas gaires), naujoji Agentūra apskritai vaidins svarbų vaidmenį rengiant ir įgyvendinant Europos dujų ir elektros energijos rinkos taisykles.

3.3. Siūlomos Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūros valdymas

Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūros institucinė struktūra ir valdymo principai iš esmės grindžiami standartinėmis Bendrijos reguliavimo agentūrų taisyklėmis ir praktika.

Tačiau reikia atsižvelgti į tai, kad reguliavimo funkcijos turi būti atliekamos nepriklausomai. Todėl be administracinės valdybos, atsakingos už visus administracinius ir biudžeto klausimus, siūloma įsteigti reguliavimo valdybą, kuri būtų atsakinga už visus reguliavimo klausimus ir sprendimus. Direktorius, kurį pasitarusi su reguliavimo valdyba skiria administracinė valdyba, bus pasirinktas iš Komisijos priimto galutinio sąrašo. Direktorius atstovaus Agentūrai ir bus atsakingas už kasdienį jos valdymą. Be to, Agentūros struktūroje numatyta apeliacinė taryba, kuri turi kompetenciją nagrinėti apeliacinius skundus dėl Agentūros priimtų sprendimų.

---

⁵ Kaip apibrėžta Direktyvos 2003/55/EB 22 straipsnyje ir Reglamento (EB) Nr. 1228/2003 7 straipsnyje.

3.4. Finansiniai aspektai

Atsižvelgiant į Agentūros užduotis, siūloma, kad joje dirbtų 40–50 darbuotojų. Šis vertinimas grindžiamas išsamia nacionalinių reguliavimo institucijų personalo poreikio analize ir kruopščia mažiausių išteklių, būtinų siūlomoms užduotims atlikti, analize, visų pirma atsižvelgiant į sinergijos galimybes pasitelkus nacionalinių reguliavimo institucijų išteklius, siekiant padėti Agentūrai vykdyti veiklą. Siūlomas darbuotojų skaičius atitinka šių institucijų poreikius⁶. Kaip jau minėta, jei Agentūros užduotis imtųsi vykdyti Komisija, darbuotojų reikėtų gerokai daugiau.

Bendra apskaičiuota metinė Agentūros sąnaudų suma – maždaug 6–7 mln. eurų, iš kurių 5 mln. eurų numatoma skirti personalo išlaidoms (skaičiuojant pagal Europos Komisijos išlaidų vienam darbuotojui vidurkį, t. y. 0,117 mln. eurų per metus, įskaitant su pastatais susijusias išlaidas ir administracines išlaidas), 1 mln. eurų – veiklos sąnaudoms (susitikimų, tyrimų, taip pat vertimo, leidybos ir viešųjų ryšių sąnaudos), o likusią dalį numatoma skirti kapitalo išlaidoms (kilnojamojo turto įsigijimo ir susijusios išlaidos) ir komandiruočių išlaidoms.

Metinės Agentūros sąnaudos bus apmokamos iš Bendrijos dotacijų. Agentūra gauna nedideles įplaukas, kurias sudarys trečiųjų šalių mokesčiai, mokami Agentūrai priėmus tam tikrus sprendimus.

3.5. Komisijos vaidmuo

Komisijos – Sutarties sergėtojos – pozicijai ir vaidmeniui užtikrinti iš esmės taikomos trys apsaugos priemonės.

Pirma, jei Agentūra priima sprendimą, jis yra privalomas tik konkrečiose techninėse srityse, kurios aiškiai numatytos reglamentuose ir direktyvose arba kiekvienu konkrečiu atveju nustatytos privalomose gairėse. Tuose dokumentuose nenumatytais atvejais Agentūra neturi politinės veiksmų laisvės.

Antra, jei perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimas arba nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimai kelia grėsmę veiksmingai konkurencijai ir efektyviam rinkos veikimui, Agentūra nedelsdama informuoja Komisiją, o Komisija gali priimti reikiamas priemones padėčiai ištaisyti. Komisija gali veikti ir savo iniciatyva.

Trečia, jei reikia priimti esminį sprendimą, jį gali priimti tik Komisija. Tokiais atvejais Agentūra tėra įpareigota atlikti parengiamąjį darbą ir patarti Komisijai. Komisijos teisės tarnyba atidžiai išnagrinėjo visą tekstą siekdama užtikrinti, kad Agentūra neturėtų teisės savo nuožiūra priimti esminių sprendimų.

Be to, Komisija gali priimti privalomas gaires ir tiksliau apibrėžti bei nustatyti Agentūros vaidmenį.

---

⁶ Prie aiškinamojo memorandumo bus pridėta organizacijos schema.

4. VEIKSMINGAS PERDAVIMO SISTEMOS OPERATORIŲ BENDRADARBIAVIMAS

4.1. Kad būtų galima integruoti elektros energijos ir dujų rinkas, perdavimo sistemos operatoriai turi glaudžiai bendradarbiauti

Kad būtų galima integruoti rinką, be kita ko reikia užtikrinti veiksmingą perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimą ir sukurti aiškia bei patikimą reguliavimo sistemą, kuri apimtų reguliavimo veiklos koordinavimą. Reikia suderinti teisių naudotis tinklu taisykles ir veiklos taisykles, užtikrinti, kad perdavimo sistemos operatoriai veiksmingai keistųsi informacija ir būtų tinkamai koordinuojamos naujos investicijos, kuriomis siekiama padidinti tinklų sujungimo pajėgumą. Dujų ir elektros energijos perdavimo sistemos operatoriai jau dabar savanoriškai bendradarbiauja esamose struktūrose, kaip antai Europos perdavimo sistemos operatorių asociacija (ETSO) ir Europos dujų perdavimo asociacija (GTE). Regiono mastu jie bendradarbiauja įvairiais veiklos klausimais ir dalyvauja techninėse organizacijose, tokiose kaip Vakarų Europos Elektros perdavimo koordinavimo sąjunga (UCTE) ir Europos energijos mainų supaprastinimo asociacija (EASEE-Gas). Įgyvendinant tokias įvairiapuses bendradarbiavimo iniciatyvas daug prisidedama prie vidaus rinkos kūrimo ir didinamas tinklų veiksmingumas bei sauga.

Tačiau paaiškėjo ir šio savanoriško bendradarbiavimo trūkumai: pavyzdžiui, dėl prastai koordinuojamos tinklo eksploatavimo veiklos arba elektros energijos ir dujų tinklų jungčių trūkumo gali sutrikti tinklo veikla ir nutrūkti energijos tiekimas, taip pat sunku pasiūlyti bendrus techninius standartus ar dėl jų susitarti. Todėl siūloma įpareigoti perdavimo sistemos operatorius stiprinti bendradarbiavimą tam tikrose pagrindinėse srityse, daugiausia dėmesio skiriant šiems svarbiausiems klausimams:

- *Techninių ir veikimo rinkoje „kodeksų“ rengimas.* Kad būtų galima integruoti elektros energijos ir dujų rinkas, reikia nuosekliai techninių taisyklių ir veikimo rinkoje kodeksų rinkinio. Šiandien šie kodeksai yra nacionaliniai arba pateikiami tokių organizacijų kaip UCTE arba EASEE-gas rekomendacijose. Šiomis aplinkybėmis kyla trys problemos: pirma, dabar galiojančios taisyklės reglamentuoja ne visas sritis, kurias reikia suderinti, kad veiktų integruota rinka; antra, nacionaliniai kodeksai dažnai nesuderinami tarpusavyje; ir trečia, dažnai jie nėra teisiškai įpareigojantys ar privalomi. Tokių kodeksų pavyzdžiai – UCTE elektros energijos perdavimo tinklų saugumo ir patikimumo praktinis vadovas ir EASEE-gas dujų ypatybių rekomendacijos.
- Pasiūlyme išlaikomas savanoriško perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimo principas – praktiškas išsamių techninių taisyklių ir veikimo rinkoje kodeksų rengimo būdas. Dažnai šie kodeksai yra techniniu atžvilgiu sudėtingi, todėl reikia veiksmingos jų keitimo (kai reikia) tvarkos. Pasiūlyme numatyta griežta teisės aktais nustatyta šių taisyklių turinio ir jų laikymosi bei įgyvendinimo priežiūra, kurią vykdo nacionalinės reguliavimo institucijos, Agentūra ir (arba) Komisija, atsižvelgdamos į atitinkamo pasiūlymo pobūdį. Jei perdavimo sistemos operatoriai nesugeba susitarti dėl reikiamų techninių taisyklių ir veikimo rinkoje kodeksų arba jų neįgyvendina, Komisijos siūlymu šios taisyklės gali būti pasiūlytos ir priimtos komitologijos tvarka.
- Iš viso šiame pasiūlyme apibrėžiama vienuolika pagrindinių bendradarbiavimo sričių. Europos perdavimo sistemos operatorių tinklo (žr. 1.2. skyrių) metinėse veiklos programose, kurios rengiamos konsultuojantis su visomis suinteresuotosiomis šalimis ir naująja Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (žr. 3 skyrių), bus nustatyti prioritetai ir tiksliau nurodyta, kokias technines taisykles ir veikimo rinkoje

kodeksus reikia parengti. Perdavimo sistemos operatoriai taip pat turėtų bendradarbiauti prižiūrėdami techninių taisyklių ir veikimo rinkoje kodeksų įgyvendinimą.

- *Bendros svarbos moksliniai tyrimai ir naujovės.* Bendradarbiaudami perdavimo sistemos operatoriai turėtų sukurti būtiną mokslinių tyrimų ir naujovių poreikio nustatymo, finansavimo ir valdymo sistemą, kuria siekiama užtikrinti Europos elektros energijos ir dujų tinklų sparčią techninę pažangą ir raidą, ypač skatinti tiekimo saugumą, energijos vartojimo efektyvumą ir sudaryti sąlygas plačiau diegti technologijas, kurias naudojant išmetama mažai anglies dioksido.
- *Tinklo eksploatavimo koordinavimas.* Perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimas apima bendrą tinklų eksploatavimą pagal suderintas technines taisykles ir veikimo rinkoje kodeksus. Jie taip pat keičiasi su tinklo eksploatavimu susijusia informacija ir koordinuoja informacijos apie teises naudotis tinklu skelbimą, pavyzdžiui, pasitelkę bendrą skaidrumo programą.
- *Investicijų planavimas.* Siekdami užtikrinti pakankamą perdavimo pajėgumą, kurio reikia paklausai patenkinti, ir integruoti nacionalines rinkas, tinklo operatoriai turėtų parengti koordinuotus ilgalaikius sistemos plėtros planus, kad galėtų planuoti investicijas į tinklą ir prižiūrėti perdavimo tinklo pajėgumų plėtrą. Numatoma, kad Europos perdavimo sistemos operatorių tinklas paskelbs tinklo plėtros planus, kuriuose aprašomas integruoto tinklo modeliavimas, pateikiamas veiksmų prognozuojamais atvejais aprašas ir integruotos sistemos atsparumo bei perdavimo pajėgumo įvertinimas. Šie plėtros planai turėtų būti pakankamai perspektyviniai (t. y. mažiausiai 10 metų), kad būtų galima iš anksto nustatyti investicijų trūkumą, ypač atsižvelgiant į tarpvalstybinius pajėgumus.

Regioninės iniciatyvos, ypač susijusios su dviem paskutinėmis užduotimis, turi teigiamos įtakos rinkos integracijai. Todėl pabrėžtina, kad perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimą Europos lygmeniu turėtų papildyti regioninis bendradarbiavimas, siekiant užtikrinti realią pažangą, optimalų tinklo valdymą⁷ ir tinkamą investicijų planavimą bei realizavimą. Taikant reguliavimo sistemą turėtų būti skatinamos, koordinuojamos ir plėtojamos perdavimo sistemos operatoriaus ir reguliavimo institucijų regioninės iniciatyvos, kaip antai ERGEG vadovaujamos regioninės iniciatyvos ir Šiaurės Vakarų Europos Penkiašalis forumas (*Pentalateral forum*), kaip rekomenduoja pagrindinės suinteresuotosios šalys, pavyzdžiui, *Eurelectric*.

4.2. Geresnis bendradarbiavimo mechanizmas

Svarbu, kad perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimo struktūrų įgaliojimai vykdyti pirmiau nurodytas užduotis būtų pripažįstami visos Europos mastu. Todėl Komisija oficialiai paskirs Europos (dujų ir elektros energijos) perdavimo sistemos operatorių tinklus, kurie bus atsakingi už tas užduotis.

Perdavimo sistemos operatoriai, veikdami kaip bendrovės, turi bendradarbiauti skaidriai. Jie gali remtis jau veikiančių struktūrų, pavyzdžiui, GTE ir ETSO patirtimi. Tačiau atsižvelgiant į perdavimo sistemos operatorių užduotis ir atsakomybę, reikės centrinės ir nuolatinės bendradarbiavimo struktūros, kuri užsiimtų organizaciniais klausimais ir tinklų planavimo bei eksploatavimo praktinėmis priemonėmis.

---

⁷ Pavyzdžiui, akivaizdu, kad elektros energijos srityje tam tikrais klausimais reikia nustatyti technines taisykles kiekvienam sinchronizavimo rajonui.

Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra prižiūrės, ar Europos perdavimo sistemos operatorių tinklas vykdo jam pavestas užduotis.

Bendradarbiavimas su suinteresuotosiomis šalimis, pavyzdžiui, gamintojais, tiekėjais, vartotojais ir paskirstymo sistemos operatoriais, ir konsultacijos su jomis turi tapti įprasta praktika perdavimo sistemos operatoriams pradėjus dirbti tam tikru klausimu. Todėl su suinteresuotosiomis šalimis bus konsultuojamasi dėl visų techninių taisyklių ir veikimo rinkoje kodeksų projektų, kuriuos parengs perdavimo sistemos operatoriai, jos taip pat galės pateikti pastabas dėl perdavimo sistemos operatorių metinės veiklos programos. Agentūra prižiūrės, kad konsultacijos būtų rengiamos tinkamai.

5. RINKOS VEIKIMO TOBULINIMAS

Šiuo pasiūlymu taip pat siekiama tobulinti teisinę sistemą, kad būtų galima sudaryti palankesnes sąlygas trečiosioms šalims naudotis pagrindinėmis infrastruktūromis, padidinti skaidrumą rinkoje, skatinti rinkos integraciją ir pagerinti galimybes pasiekti mažmeninius vartotojus.

5.1. Išimčių tvarka

Dabar galiojančiuose teisės aktuose leidžiama iš anksto nustatyti laikotarpį pagrindinėms naujoms infrastruktūroms netaikyti reguliuojamos trečiųjų šalių prieigos taisyklių. Tokia išimtis buvo padaryta keletui pastatytų ar dar statomų infrastruktūros objektų, įskaitant dujų jungiamuosius vamzdinius, elektros energijos jungiamąsias linijas ir SGD įrenginius. Tai sudarė sąlygas įgyvendinti projektus, kuriais skatinamas tiekimo saugumas ir konkurencija. Tačiau iki šiol įgyta patirtis rodo, kad projektų rengėjams, reguliavimo institucijoms ir Komisijai būtų naudinga supaprastinti prašymų padaryti išimtis teikimo ir išimčių darymo tvarką, taip pat patikslinti kai kurias sąlygas. Todėl Komisija siūlo parengti gaires, kurių tikslas – padėti pareiškėjams ir reguliavimo institucijoms laikytis su išimtimis susijusių reikalavimų. Siekiant užtikrinti, kad nepaisant padarytos išimties infrastruktūra galėtų optimaliai naudotis rinkos dalyviai, siūloma nustatyti bendruosius minimalius naujos infrastruktūros pajėgumų skyrimo ir perkrovos valdymo reikalavimus; iki šiol tokie reikalavimai buvo taikomi atsižvelgiant į kiekvieną konkretų atvejį.

5.2. Skaidrumas

Elektros energijos ir dujų vidaus rinkai trūksta likvidumo ir skaidrumo, o tai trukdo veiksmingai skirti išteklius, mažina rizikos ribojimo galimybes ir užkerta kelią naujiems dalyviams patekti į rinką. Kad padidėtų pasitikėjimas rinka, jos likvidumas ir dalyvių skaičius, būtina pateikti daugiau informacijos rinkos dalyviams.

Dabartiniuose skaidrumo reikalavimuose daugiausia dėmesio skiriama informacijos apie tinklo pajėgumą skelbimui, kad rinkos dalyviai žinotų, ar yra pajėgumų ir ar turimi pajėgumai siūlomi rinkoje. Tačiau rinkos dalyviams taip pat reikia užtikrinti vienodas galimybes gauti informaciją, kuri lemia didmeninių kainų pokyčius.

Šiuo metu istoriniai operatoriai, kurie valdo didžiausią gamtinių dujų ir elektros energijos srautų dalį ir kuriems priklauso dauguma rinkoje esančio turto, turi daugiau ir geresnių galimybių gauti informaciją, nei nauji rinkos dalyviai. Elektros energijos sektoriuje skaidrumo klausimai reglamentuojami prie reglamento pridėtose gairėse, kuriose pateikiami elektros

energijos gamybos skaidrumo reikalavimai, tačiau jų nepakanka; gamtinių dujų sektoriuje tokių reikalavimų šiuo metu iš viso nėra. Todėl siūloma išplėsti skaidrumo reikalavimų taikymo sritį ir taikyti tuos reikalavimus dujų atsargų, paklausos bei pasiūlos prognozių ir tinklo balansavimo sąnaudų bei prekybos srityse.

Nacionalinės reguliavimo institucijos turi kontroliuoti ir prižiūrėti, ar visi šie reikalavimai vykdomi teisingai, todėl reikia atitinkamai padidinti tų institucijų įgaliojimus.

Skaidrumo klausimus, susijusius su išvestinėmis finansinėmis priemonėmis ir finansinėmis priemonėmis, kurių atžvilgiu šiuose pasiūlymuose atitinkamoms bendrovėms nenustatoma papildomų reikalavimų, Komisija išsamiai išnagrinės ir maždaug 2008 m. viduryje priims dėl jų sprendimą. Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra ir Europos vertybinių popierių rinkos priežiūros institucijų komitetas raginami bendradarbiauti ir atlikti išsamesnius tyrimus bei patarti Komisijai, ar sandoriams, susijusiems su dujų ir elektros energijos tiekimo sutartimis arba dujų ir elektros energijos rinkos išvestinėmis finansinėmis priemonėmis, turėtų būti taikomi skaidrumo reikalavimai iki ir (arba) po sandorio sudarymo.

5.3. Teisė naudotis dujų saugyklomis

Galiojančioje direktyvoje dėl gamtinių dujų vidaus rinkos nustatyta, kad tais atvejais, kai saugykla yra būtina norint tiekti dujas vartotojams, laikymo sistemos operatoriai privalo suteikti trečiosioms šalims teisę ja naudotis. Valstybės narės gali pasirinkti, kaip užtikrinti, kad trečiosioms šalims būtų suteikta teisė naudotis saugykla: jos gali taikyti reguliavimo institucijos apibrėžtas sąlygas arba įpareigoti laikymo sistemos operatorius derėtis dėl teisės suteikimo sąlygų su vartotojais. Direktyvos reikalavimai apsiriboja vien principais, ir valstybėms narės paliekama daug laisvės apibrėžti reguliavimo tvarką. Aiškesnė forma tiems principams suteikta Madrido forume, kuriame visos suinteresuotosios šalys susitarė dėl savanoriškų „Gerosios patirties, kaip suteikti trečiosioms šalims teisę naudotis saugyklomis, gairių laikymo sistemos operatoriams“ (angl. *Guidelines for Good Third Party Access Practice for Storage System Operators*). Tačiau ERGEG padarė išvadą, kad iš esmės šios gairės įgyvendinamos blogai.

Veiksmingam jų taikymui užtikrinti Komisija siūlo keturias priemones:

- nustatyti teisiškai privalomus gairių principus ir numatyti išsamią gairių įgyvendinimo tvarką, vadovaujantis komitologijos procedūra;
- teisine ir funkicine prasme atskirti tiekimo įmonėms priklausančius laikymo sistemos operatorius;
- padidinti nacionalinių reguliavimo institucijų įgaliojimus prižiūrėti teisės naudotis saugyklomis suteikimą;
- reikalauti aiškios saugyklų reguliavimo tvarkos.

Kad minėtos gairės būtų teisiškai privalomos, reglamente bus apibrėžta, kaip laikymo sistemos operatoriai privalo suteikti trečiosioms šalims teisę naudotis saugyklų paslaugomis, kaip jie turėtų skirti pajėgumus ir valdyti perkrovą. Jame taip pat bus apibrėžti skaidrumo reikalavimai ir siūlomos priemonės, kaip sudaryti sąlygas laikymo pajėgumų antrinės rinkos plėtrai. Šiomis taisyklėmis turėtų būti užtikrinta, kad visi turimi laikymo pajėgumai nediskriminuojant ir skaidriai būtų siūlomi trečiosioms šalims rinkoje, o pajėgumų kaupimo

būtų pabrėžtinai rekomenduojama vengti. Šios taisyklės, be kita ko, bus naudingos užtikrinant suderinamumą su siūlomais minimaliais reikalavimais infrastruktūroms, kurioms padaryta išimtis.

Reikalaujant teisine ir funkicine prasme atskirti laikymo sistemos operatorius, vartotojai turės žymiai daugiau realių galimybių naudotis saugyklomis. Šiuo metu, jei tiekėjai pageidauja naudotis saugykla, jie turi kreiptis į konkurentus, kad sudarytų naudojimosi ta saugykla sutartį, o tai neskatina pasitikėjimo rinka ir trukdo naujiems dalyviams į ją patekti. Nustačius laikymo sistemos operatorių atskyrimo reikalavimą padėtis pagerės, o konkurentai bei reguliavimo institucijos galės patikrinti, ar rinkoje siūlomi visi turimi saugyklų pajėgumai.

Komisija siūlo pareikalauti, kad visos valstybės narės apibrėžtų ir viešai paskelbtų kriterijus, kada ir kaip taikomi teisės naudotis saugyklomis suteikimo trečiosioms šalims reikalavimai, ir taip panaikinti neaiškumą, susijusį su rinkoje siūlomų saugyklų pajėgumų dalimi. Reguliavimo institucija įpareigojama kontroliuoti, ar šie kriterijai teisingai taikomi visoms saugykloms.

5.4. Teisė naudotis SGD terminalais

Suskystintų gamtinių dujų (SGD) vaidmuo į Europos Sąjungą tiekiant gamtines dujas tampa vis svarbesnis, į SGD terminalus daug investuojama arba planuojama investuoti. Dėl šios priežasties būtina nustatyti skaidrias teisės naudotis SGD terminalais suteikimo taisykles. Reguliavimo institucijos nustatė poreikį, o ERGEG parengė gaires, kurių tikslas – parengti bendrą teisės naudotis SGD terminalais suteikimo trečiosioms šalims metodiką.

Nors statant daugelį SGD terminalų buvo pasinaudota direktyvos 22 straipsnyje numatyta galimybe netaikyti trečiosios šalies teisės jais naudotis reikalavimų ir reguliavimo intervencinių priemonių, yra SGD terminalų, kuriems minėtos taisyklės galioja. Kadangi dabartinėje direktyvoje nustatytas tik bendras reikalavimas, kad prieiga turi būti reguliuojama, šį reikalavimą valstybės narės gali skirtingai interpretuoti. Be to, išimtis pagal 22 straipsnį visada yra laikina, o pasibaigus nustatytam laikotarpiui SGD terminalams taikomos reguliavimo priemonės. Todėl Komisija siūlo tiksliau apibrėžti trečiųjų šalių teisės naudotis SGD terminalais taisykles. Kad gairės būtų teisiškai privalomos, reglamente bus nustatyta, kaip SGD terminalų operatoriai turėtų suteikti trečiosioms šalims teisę naudotis SGD terminalų paslaugomis, kaip skirti pajėgumus ir valdyti perkrovą. Jame bus taip pat apibrėžti skaidrumo reikalavimai ir siūlomos priemonės, kaip sudaryti sąlygas plėtoti terminalo pajėgumų antrinę rinką. Šios taisyklės, be kita ko, bus naudingos užtikrinant suderinamumą su siūlomais minimaliais reikalavimais infrastruktūroms, kurioms padaryta išimtis.

5.5. Ilgalaiškės tiekimo sutartys

Dvišalėmis mažmeninio dujų tiekimo sutartimis suteikiama galimybė daug energijos vartojantiems sektoriams geriau prognozuoti kainas. Tačiau kyla rizika, kad dėl tokių sutarčių konkurentams bus sunku patekti į mažmeninių vartotojų rinką, nes vartotojams bus trukdoma pakeisti tiekėją ir taip bus ribojama konkurencija. Kad sumažintų neaiškumą rinkoje, artimiausiais mėnesiais Komisija tinkama forma pateiks dvišalių ilgalaikių mažmeninio tiekimo sutarčių ir EB konkurencijos teisės atitikties rekomendacijas.

5.6. Laipsniško Europos mažmeninės rinkos kūrimo principai

Nei elektros energijos, nei gamtinių dujų sektoriuje Europos mažmeninė rinka (namų ūkiai ir mažos įmonės) kol kas neegzistuoja: net darant prielaidą, kad vartotojai turi pasirinkimo teisę, jie vis dar privalo pasirinkti toje pačioje šalyje įsisteigusį tiekėją. Pagrindinis elektros energijos ir dujų vidaus rinkų tikslas – sukurti tikrą Europos galutinių vartotojų rinką, kuri būtina, kad būtų sukurtos konkurencingos rinkos ir užtikrintas didžiausias veiksmingumas. Kad visi ES piliečiai galėtų naudotis konkurencijos privalumais, svarbu liberalizuoti mažmeninę rinką. Jei liberalizavimo privalumais galėtų naudotis tik stambūs vartotojai, galiausiai Europos namų ūkiai turėtų subsidijuoti savo pramonę, o investicijų į naujus gamybos ir tiekimo pajėgumus signalai būtų iškraipomi. Nuo 2007 m. liepos 1 d. visos mažmeninės ES rinkos atvertos konkurencijai, tačiau praktiškai daugelis vartotojų tebėra susieti su savo istoriniais tiekėjais, nes neįgyvendinta tinkama teisinė sistema, kaip buvo reikalaujama. Europos mažmeninę rinką galima sukurti tik palaipsniui. Siekdama paskatinti šį procesą ir remdamasi teigiama Florencijos ir Madrido forumų patirtimi, Komisija svarsto galimybę sukurti mažmeninių vartotojų forumą. Šiame forume daugiausia dėmesio būtų galima skirti specifiniams mažmeninės rinkos klausimams, jame dalyvaudamos visos suinteresuotosios šalys galėtų padėti kurti ES mažmeninę rinką. Forumo dalyviai teiktų rekomendacijas dėl siūlomų įpareigojimų valstybėms narėms ir reguliavimo institucijoms nustatyti aiškias konkurencijos mažmeninėje rinkoje taisykles, kad palaipsniui suderinus rinkos taisykles būtų sudarytos sąlygos suformuoti tarpvalstybines mažmenines rinkas.

Gerai veikiančios mažmeninės rinkos taip pat bus labai svarbios informuojant žmones apie namų ūkių suvartojamą energijos kiekį ir energijos kainas, nes būtina, kad namų ūkiai padėtų įgyvendinti priemones, kuriomis siekiama mažinti išmetamą CO₂ kiekį ir didinti energijos vartojimo efektyvumą. Tiekėjams konkuruojant dėl namų ūkių, žmonės turės daugiau su energija susijusios informacijos. Tačiau dabartinė praktika, kai vartotojai tik po metų gauna galutinę suvartotos energijos sąskaitą, nedidina vartotojų informuotumo, o tiekėjams nesudaromos sąlygos teikti konkurencingas paslaugas ir atsižvelgti į specialių poreikių turinčius namų ūkius. Todėl tiekėjai turi teikti daugiau informacijos, kad vartotojai dažniau gautų informaciją apie suvartotą energijos kiekį ir sąnaudas.

Akivaizdu, kad suteikiant vartotojams pasirinkimo laisvę kartu būtina užtikrinti tvirtas jų teisių apsaugos garantijas. Jau dabartinėje direktyvoje nustatytas aukštas pažeidžiamų vartotojų apsaugos lygis, kad jie būtų aprūpinti energija, būtina normaliam gyvenimui. Tačiau tam tikrose valstybėse šios priemonės buvo taikomos neteisingai, todėl siekdama aiškiau apibrėžti taikytinus principus, Komisija siūlo parengti privalomas gaires. Tuo pat metu Komisija siūlo suteikti daugiau teisių visiems vartotojams, be kita ko, suteikiant vartotojams teisę bet kada pakeisti tiekėją ir reikalaujant energetikos bendrovių, kad sąskaitos būtų apmokėtos per mėnesį po to, kai vartotojas pakeitė tiekėją.

Galiausiai, Komisija padarė išvadą, kad paskirstymo sistemos operatoriams šiuo metu taikomos teisinio ir funkcinio atskyrimo taisyklės yra tinkamos. Todėl Komisija nesiūlo 4 skyriuje nurodytų nuosavybės atskyrimo taisyklių taikyti paskirstymo sistemos operatoriams.

6. BENDRADARBIAVIMAS TIEKIMO SAUGUMUI PADIDINTI

6.1. Perdavimo sistemos operatorių vykdoma tiekimo saugumo priežiūra

Svarbu užtikrinti, kad elektros energijos ir dujų sistemos galėtų patenkinti paklausą ir tuomet, kai ji yra didžiausia. Elektros energijos sektoriuje tai įmanoma tik tuomet, kai pakanka gamybos pajėgumų (gamybos pajėgumo pakankamumas), o tinklu galima perduoti elektros energiją iš gamintojų galutiniams vartotojams (tinklo pajėgumo pakankamumas). Dujų sektoriuje reikia užtikrinti pakankamą importo ir laikymo pajėgumą.

Direktyvoje 2005/89/EB reikalaujama, kad nacionalinės reguliavimo institucijos, padedamos perdavimo sistemos operatorių, kasmet teiktų Komisijai elektros energijos tiekimo saugumo ataskaitas. Direktyvoje 2004/67/EB reikalaujama, kad valstybės narės pateiktų ataskaitą, kurioje aptartų dujų tiekimo saugumo padėtį ir reguliavimo sistemą, kuria siekiama skatinti investicijas į infrastruktūrą. Siūlomuose reglamentų (EB) Nr. 1228/2003 ir (EB) Nr. 1775/2005 pakeitimuose Europos perdavimo sistemos operatorių tinklui numatyta užduotis teikti kiekvienos žiemos bei vasaros, taip pat ilgalaikės sistemos tinkamumo prognozes. Kad būtų galima atsižvelgti į galimybes didžiausios paklausos sąlygomis eksportuoti ir importuoti elektros energiją bei dujas, būtina padėties visoje Europoje apžvalga. Dėl tarpvalstybinių elektros energijos ir dujų srautų vidaus rinkoje tokią apžvalgą reikia parengti Europos lygmeniu.

6.2. Valstybių narių bendradarbiavimas

Gamtinių dujų tiekimo saugumą ES reglamentuoja du teisės aktai. Pirmasis – Direktyva 2003/55/EB, kuria valstybėms narėms nustatyti bendrieji priežiūros įpareigojimai. Antrasis teisės aktas – Direktyva 2004/67/EB – konkrečiai reglamentuoja priemones, skirtas dujų tiekimo saugumui užtikrinti. Pastarąją direktyvą sukurta Dujų koordinavimo grupė ir apibrėžtas „Bendrijos mechanizmas“, taikomas sutrikus dujų tiekimui.

Šie dokumentai sudaro veiklos koordinavimo pagrindą. Juose nei apibrėžiami kiekybiniai tiekimo saugumo tikslai, nei numatomi įpareigojimai dėl dujų atsargų. Pagaliau, juose nenumatyta regioninio bendradarbiavimo tvarka didelio tiekimo sutrikimo atveju.

Valstybės narės tik neseniai perkėlė Direktyvą 2004/67/EB į nacionalinę teisę. Jos 10 straipsnyje numatyta, kad iki 2008 m. gegužės 19 d. Komisija turi pateikti direktyvos įgyvendinimo ir ypač priemonių veiksmingumo ataskaitą, ir gali teikti tolesnius pasiūlymus dėl tiekimo saugumo. Visų pirma, šioje ataskaitoje bus aptariamos tiekimo saugumo užtikrinimo priemonės, susijusios su dujų atsargomis.

Dėl šios priežasties šiuo etapu dabartiniuose pasiūlymuose nenumatoma iš dalies keisti Direktyvą 2004/67/EB, ir aptariami tik du su ja susiję klausimai:

- *Didesni skaidrumo įpareigojimai, susiję su komercinėmis atsargomis.* Kiekvienas laikymo sistemos operatorius būtų įpareigotas kasdien skelbti informaciją apie saugyklose turimą naudojamą dujų kiekį. Toks įpareigojimas gerokai padidintų abipusį pasitikėjimą, kad sutrikus tiekimui bus suteikta regioninė ar dvišalė pagalba.
- *Solidarumas.* Valstybėms narėms siūloma bendradarbiauti skatinant regioninį ir dvišalį solidarumą. Bendradarbiauti numatoma tokiomis aplinkybėmis, kurios galėtų sukelti didelį tiekimo sutrikimą, turintį įtakos valstybei narei. Tokio veiklos koordinavimo pavyzdžiai –

nacionalinių priemonių, kurių reikia imtis nepaprastosios padėties atveju, suderinimas ir praktinių tarpusavio pagalbos teikimo priemonių parengimas. Prireikus, Komisija priims solidaraus regioninio bendradarbiavimo gaires.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS**įsteigiantis Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrą****(Tekstas svarbus EEE)**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 95 straipsnį,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą⁸,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę⁹,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę¹⁰,

laikydami Sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos,

kadangi:

- (1) 2007 m. sausio 10 d. Komisijos komunikate „Europos energetikos politika“¹¹ pabrėžiama, kaip svarbu baigti kurti elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinką. Nustatyta, kad reguliavimo sistemos tobulinimas Europos lygmeniu – pagrindinė šio tikslo įgyvendinimo priemonė.
- (2) Kad valstybių narių reguliavimo institucijos, taip pat jos ir Komisija galėtų lengviau konsultuotis, koordinuoti veiklą, bendradarbiauti ir taip konsoliduoti elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinką, Komisijos sprendimu 2003/796/EB¹² įsteigta nepriklausoma elektros energijos ir dujų patariamoji grupė, pavadinta Europos elektros energijos ir dujų reguliavimo grupe (ERGEG). Šią grupę sudaro nacionalinių reguliavimo institucijų, įsteigtų pagal 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/54/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinantią Direktyvą 96/92/EB¹³, ir 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/55/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinantią Direktyvą 98/30/EB¹⁴, atstovai.

---

⁸ OL C [...], [...], p. [...].

⁹ OL C [...], [...], p. [...].

¹⁰ OL C [...], [...], p. [...].

¹¹ OL C [...], [...], p. [...].

¹² OL L 296, 2003 11 14, p. 34.

¹³ OL L 176, 2003 7 15, p. 37.

¹⁴ OL L 176, 2003 7 15, p. 57.

- (3) Nuo pat įsteigimo ERGEG savo veikla skatino gamtinių elektros energijos ir dujų vidaus rinkos vystymąsi. Tačiau sektoriaus atstovai plačiai pripažįsta, o pati ERGEG siūlo, kad savanoriškas nacionalinių reguliavimo institucijų bendradarbiavimas vykėtų Bendrijos struktūroje, kuri turėtų aiškią kompetenciją ir tam tikrais konkrečiais atvejais teisę priimti savarankiškus reguliavimo sprendimus.
- (4) 2007 m. pavasario susitikime Europos Vadovų Taryba paragino Komisiją pasiūlyti priemonių, kurios būtų skirtos sukurti nepriklausomą nacionalinių reguliavimo institucijų bendradarbiavimo organizaciją.
- (5) Atsižvelgiant į centriniam subjektui reikalingus išteklius, nustatytus remiantis poveikio įvertinimu, padaryta išvada, kad nepriklausomas centrinis subjektas, palyginti su kitomis pasirinkimo galimybėmis, turi daug ilgalaikių privalumų. Todėl reikėtų įsteigti Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrą (toliau – Agentūra).
- (6) Agentūra turėtų užtikrinti tinkamą reguliavimo institucijų funkcijų, vykdomų nacionaliniu lygmeniu pagal Direktyvą 2003/54/EB ir Direktyvą 2003/55/EB, koordinavimą, o prireikus, kad šios funkcijos būtų vykdomos Bendrijos lygmeniu. Todėl svarbu užtikrinti Agentūros nepriklausomumą, labai gerą techninę ir reguliavimo kompetenciją, skaidrumą ir veiksmingumą.
- (7) Agentūra turėtų stebėti, kaip vyksta elektros energijos ir dujų sektorių perdavimo linijų operatorių bendradarbiavimas ir kaip Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklas ir Europos dujų perdavimo sistemos operatorių tinklas vykdo savo funkcijas. Agentūros dalyvavimas yra būtinas siekiant užtikrinti, kad perdavimo sistemos operatoriai bendradarbiautų veiksmingai ir skaidriai, o jų bendradarbiavimas būtų naudingas vidaus rinkai.
- (8) Tikslinga sukurti sistemą, pagal kurią nacionalinės reguliavimo institucijos galėtų bendradarbiauti. Ši sistema padėtų vienodai taikyti teisės aktus Bendrijos elektros energijos ir dujų vidaus rinkoje. Atsižvelgiant į tai, kad įvairios situacijos gali susidaryti ne vienoje valstybėje narėje, Agentūrai turėtų būti suteiktas įgaliojimas priimti savarankiškus sprendimus. Šį įgaliojimą turėtų būti galima taikyti bent dvi valstybes nares jungiančios infrastruktūros reguliavimo tvarkai, naujų jungiamųjų linijų vidaus rinkos taisyklių išimtis ir daugiau nei vienoje valstybėje narėje esančioms naujoms dujų infrastruktūroms.
- (9) Kadangi Agentūra prižiūri nacionalines reguliavimo institucijas, ji turėtų galėti patarti Komisijai rinkos reguliavimo klausimais. Taip pat turėtų būti reikalaujama, kad kai Agentūra nustato, jog perdavimo sistemų operatorių bendradarbiavimas neduoda reikiamų rezultatų arba kad nacionalinė reguliavimo institucija, kurios sprendimas pažeidė gaires, nenori atsižvelgti į Agentūros nuomonę, ji apie tai praneštų Komisijai.
- (10) Agentūra taip pat turėtų parengti neprivalomas gaires, kurios padėtų reguliavimo institucijoms ir rinkos dalyviams dalytis gerąja patirtimi.
- (11) Agentūros struktūra turėtų būti pritaikyta tam, kad būtų tenkinami konkretūs energetikos reguliavimo poreikiai. Pirmiausia būtina visapusiškai atsižvelgti į specifinį nacionalinių reguliavimo institucijų vaidmenį ir jų nepriklausomumą.

- (12) Agentūros administracinei valdybai reikėtų suteikti būtinus įgaliojimus sudaryti biudžetą, tikrinti jo vykdymą, rengti vidaus tvarkos taisykles, priimti finansines taisykles ir skirti direktorių.
- (13) Agentūrai reikėtų suteikti būtinus įgaliojimus veiksmingai ir, svarbiausia, nepriklausomai atlikti reguliavimo funkcijas. Reguliavimo institucijų nepriklausomumas – ne tik pagrindinis gero valdymo principas, bet ir esminė rinkos dalyvių pasitikėjimo užtikrinimo sąlyga. Todėl gerai išmanydama padėtį valstybėse, Reguliavimo valdyba turėtų likti nepriklausoma nuo rinkos dalyvių interesų ir neturėtų siekti gauti arba vykdyti vyriausybės, kitų viešųjų ar privačiųjų subjektų nurodymų.
- (14) Jei Agentūrai suteikiami įgaliojimai priimti sprendimus, suinteresuotosioms šalims (siekiant pagreitinoti procesą) turi būti suteikta teisė apskųsti sprendimus Apeliacinei tarybai, kuri būtų Agentūros dalis, tačiau nepriklausytų jos administravimo ir reguliavimo struktūrai.
- (15) Agentūra daugiausia turėtų būti finansuojama iš Europos Bendrijų bendrojo biudžeto, mokesčių ir savanoriškų įnašų. Pirmiausia, ištekliai, kuriuos šiuo metu bendrai sutelkia reguliavimo institucijos, kad galėtų bendradarbiauti Europos lygmeniu, turėtų toliau būti skiriami Agentūrai. Bendrijos biudžeto procedūra turėtų būti taikoma ir toliau, tais atvejais, kai subsidijos mokamos iš Europos Bendrijų bendrojo biudžeto. Be to, sąskaitų audita turėtų atlikti Audito Rūmai pagal 2002 m. gruodžio 23 d. Komisijos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2343/2002 dėl finansinio pagrindų reglamento, skirto įstaigoms, minėtoms Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento 185 straipsnyje¹⁵, 91 straipsnį.
- (16) Agentūros personalas turėtų būti gerai kvalifikuotas. Pirmiausia, Agentūra turėtų naudotis nacionalinių reguliavimo institucijų, Komisijos ir valstybių narių komandiruojamų darbuotojų kompetencija ir patirtimi. Agentūros darbuotojams taikomi Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatai, kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygos ir Europos bendrijos institucijų bendrai priimtoms šių tarnybos nuostatų ir įdarbinimo sąlygų taikymo taisyklės. Administracinė valdyba, suderinusi su Komisija, turėtų patvirtinti būtiną įgyvendinimo priemones.
- (17) Agentūra turėtų taikyti bendrąsias taisykles, susijusias su visuomenės galimybėmis susipažinti su Bendrijos institucijų turimais dokumentais. Administracinė valdyba turėtų nustatyti praktines priemones, kuriomis siekiama apsaugoti neskelbtiną komercinę informaciją ir asmens duomenis.
- (18) Trečiosios šalys galės dalyvauti Agentūros darbe sudariusios atitinkamus susitarimus su Bendrija.

---

¹⁵ OL L 357, 2002 12 31, p. 72.

- (19) Kadangi valstybės narės negali visiškai pasiekti siūlomos nacionalinių reguliavimo institucijų veiklos ir bendradarbiavimo Bendrijos lygmeniu tikslų, o Bendrijos lygmeniu šiuos tikslus būtų galima pasiekti, Bendrija gali patvirtinti priemones pagal Sutarties 5 straipsnyje nurodytą subsidiarumo principą. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą, šiame reglamente nenumatyta daugiau nei yra būtina siekiant šių tikslų.

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Steigimas

Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (toliau – Agentūra) steigama tam, kad Bendrijos lygmeniu padėtų vykdyti reguliavimo institucijų nacionaliniu lygmeniu vykdomas užduotis, nurodytas Direktyvos 2003/54/EB 22a straipsnyje ir Direktyvos 2003/55/EB 24a straipsnyje, ir prireikus, koordinuotų šių institucijų veiklą.

2 straipsnis

Teisinis statusas ir būstinė

1. Agentūra yra juridinio asmens statusą turinti Bendrijos įstaiga.
2. Kiekvienoje valstybėje narėje Agentūra naudojasi plačiausiu veiksniumu, suteikiamu juridiniams asmenims pagal tos valstybės narės įstatymus. Visų pirma ji gali įsigyti kilnojamojo ir nekilnojamojo turto arba disponuoti juo ir būti teismo proceso šalis.
3. Agentūrai atstovauja direktorius.
4. Agentūros būstinė yra [vieta]. Kol bus įrengtos patalpos, Agentūra dirbs Komisijos patalpose.

3 straipsnis

Sudėtis

Agentūrą sudaro:

- (a) Administracinė valdyba, kuri vykdo 10 straipsnyje nurodytas pareigas;
- (b) Reguliavimo valdyba, kuri vykdo 12 straipsnyje nurodytas pareigas;
- (c) direktorius, kuris vykdo 14 straipsnyje nurodytas pareigas;
- (d) Apeliacinė taryba, kuri vykdo 16 straipsnyje nurodytas pareigas.

4 straipsnis

Agentūros priimamų dokumentų rūšys

Agentūra gali:

- (a) teikti nuomones, skirtas perdavimo sistemos operatoriams,
- (b) teikti nuomones, skirtas reguliavimo institucijoms,
- (c) teikti nuomones ir rekomendacijas Komisijai,
- (d) priimti savarankiškus sprendimus konkrečiais atvejais, kaip nurodyta 7 ir 8 straipsniuose.

5 straipsnis

Bendrosios užduotys

Komisijai paprašius arba savo iniciatyva Agentūra gali teikti nuomonę Komisijai visais klausimais, kuriuos spręsti ji buvo įsteigta.

6 straipsnis

Perdavimo sistemų operatorių bendradarbiavimo užduotys

1. Agentūra teikia Komisijai nuomonę apie Europos elektros perdavimo sistemos operatorių tinklo (pagal Reglamento (EB) Nr. 1228/2003 2b straipsnio 2 dalį) ir Europos dujų perdavimo sistemos operatorių tinklo (pagal Reglamento (EB) Nr. 1775/2005 2b straipsnio 2 dalį) įstatų projektus, narių sąrašus ir darbo tvarkos taisyklių projektus.
2. Agentūra stebi Reglamento (EB) Nr. 1228/2003 2d straipsnyje nurodyto Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklo ir Reglamento (EB) Nr. 1775/2005 2d straipsnyje nurodyto Europos dujų perdavimo sistemos operatorių tinklo veiklą.
3. Agentūra gali teikti nuomonę Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklui, numatytam Reglamento (EB) Nr. 1228/2003 2d straipsnio 2 dalyje, ir Europos dujų perdavimo sistemos operatorių tinklui, numatytam Reglamento (EB) Nr. 1775/2005 2d straipsnio 2 dalyje, apie techninių taisyklių ir veikimo rinkoje kodeksus, apie metinės darbo programos projektą ir 10 metų investavimo plano projektą.
4. Jei Agentūra nustato, kad metinės veiklos programos projektu ar 10 metų investavimo plano projektu, kurie jai pateikti pagal Reglamento (EB) Nr. 1228/2003 2d straipsnio 2 dalį ir Reglamento (EB) Nr. 1775/2005 2d straipsnio 2 dalį, neužtikrinama nediskriminacinė aplinka, veiksminga konkurencija ir tinkamas rinkos veikimas, ji pateikia Komisijai tinkamai pagrįstą nuomonę.

5. Jei Agentūra nustato, kad techninės taisyklės ar veikimo rinkoje kodeksas neužtikrina nediskriminacinės aplinkos, veiksmingos konkurencijos ir tinkamo rinkos veikimo, kad tokie kodeksai nebuvo priimti per tinkamą laikotarpį arba kad perdavimo sistemos operatoriai neįgyvendino šių kodeksų, ji pateikia Komisijai tinkamai pagrįstą nuomonę pagal Reglamento (EB) Nr. 1228/2003 2e straipsnio 2 dalį ir Reglamento (EB) Nr. 1775/2005 2e straipsnio 2 dalį.
6. Agentūra stebi regioninį perdavimo sistemų operatorių bendradarbiavimą, nurodytą Reglamento (EB) Nr. 1228/2003 2h straipsnyje ir Reglamento (EB) Nr. 1775/2005 2h straipsnyje.

7 straipsnis

Su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis susijusios užduotys

1. Agentūra priima savarankiškus sprendimus techniniais klausimais, jeigu tokie sprendimai numatyti gairėse, nurodytose Direktyvoje 2003/54/EB, Direktyvoje 2003/55/EB, Reglamente (EB) Nr. 1228/2003 arba Reglamente (EB) Nr. 1775/2005.
2. Agentūra, remdamasi savo veiklos programa arba Komisijos prašymu, gali priimti neprivalomas gaires, kad padėtų reguliavimo institucijoms ir rinkos dalyviams dalytis gerąja patirtimi.
3. Agentūra skatina nacionalinių reguliavimo institucijų bendradarbiavimą ir regioninių reguliavimo institucijų bendradarbiavimą. Jei Agentūra mano, kad reikia privalomų tokio bendradarbiavimo taisyklių, ji teikia reikiamas rekomendacijas Komisijai.
4. Bet kokios nacionalinės reguliavimo institucijos ar Komisijos prašymu Agentūra pateikia nuomonę, ar reguliavimo institucijos sprendimas atitinka gaires, nurodytas Direktyvoje 2003/54/EB, Direktyvoje 2003/55/EB, Reglamente (EB) Nr. 1228/2003 arba Reglamente (EB) Nr. 1775/2005.
5. Jei nacionalinė reguliavimo institucija neatsižvelgia į 4 dalyje nurodytą Agentūros nuomonę per keturis mėnesius po jos gavimo dienos, Agentūra apie tai praneša Komisijai.
6. Kai nacionalinė reguliavimo institucija konkrečiais atvejais turi sunkumų taikydama gaires, nurodytas Direktyvoje 2003/54/EB, Direktyvoje 2003/55/EB, Reglamente (EB) Nr. 1228/2003 arba Reglamente (EB) Nr. 1775/2005, ji gali paprašyti Agentūros pareikšti nuomonę. Agentūra, pasikonsultavusi su Komisija, pateikia nuomonę per keturis mėnesius.
7. Agentūra nusprendžia, kokia turi būti mažiausiai dvi valstybes nares jungiančios infrastruktūros reguliavimo tvarka pagal Direktyvos 2003/54/EB 22d straipsnio 3 dalį ir Direktyvos 2003/55/EB 24d straipsnio 3 dalį.

8 straipsnis

Kitos užduotys

1. Agentūra gali suteikti išimčių, kaip nurodyta Reglamento (EB) Nr. 1228/2003 7 straipsnio 4 dalies a punkte. Agentūra taip pat gali suteikti Direktyvos 2003/55/EB 22 straipsnio 3 dalies a punkte numatytų išimčių, jeigu infrastruktūra yra teritorijoje, priklausančioje daugiau kaip vienai valstybei narei.
2. Agentūra siūlo nepriklausomą sistemos operatorių pagal Direktyvos 2003/54/EB 10 straipsnio 4 dalį ir Direktyvos 2003/55/EB 9 straipsnio 4 dalį.

9 straipsnis

Administracinė valdyba

1. Administracinę valdybą sudaro dvylika narių. Šešis iš jų skiria Komisija ir šešis – Taryba. Narių kadencija yra penkeri metai, ji gali būti pratęsta vieną kartą.
2. Administracinė valdyba iš savo narių skiria pirmininką ir pirmininko pavaduotoją. Jei pirmininkas negali eiti savo pareigų, jį automatiškai pakeičia pirmininko pavaduotojas. Pirmininko ir pirmininko pavaduotojo kadencija trunka dvejus su puse metų ir gali būti pratęsta. Tačiau bet kokių atveju pirmininko ir pirmininko pavaduotojo kadencija baigiasi, kai jie nustoja būti Administracinės valdybos nariais.
3. Administracinės valdybos posėdžius sušaukia jos pirmininkas. Agentūros direktorius dalyvauja svarstymuose, jeigu Administracinė valdyba nenusprendžia kitaip. Administracinė valdyba į eilinius posėdžius susirenka mažiausiai du kartus per metus. Ji taip pat susitinka pirmininko iniciatyva arba Komisijos ar ne mažiau kaip trečdaliu jos narių prašymu. Administracinė valdyba gali pakviesti asmenis, kurių nuomonė gali būti svarbi, dalyvauti posėdžiuose stebėtojų teisėmis. Administracinės valdybos nariams, atsižvelgiant į jos darbo tvarkos taisykles, gali padėti patarėjai arba ekspertai. Sekretoriato paslaugas administracinei valdybai teikia Agentūra.
4. Administracinė valdyba sprendimus priima dviejų trečdalių posėdyje dalyvaujančių narių balsų dauguma.
5. Kiekvienas narys turi vieną balsą. Darbo tvarkos taisyklėse nustatoma išsamesnė balsavimo tvarka, pirmiausia sąlygos, kuriomis vienas narys gali veikti kito nario vardu, taip pat, tam tikrais atvejais, kvorumą reglamentuojančios taisyklės.

10 straipsnis

Administracinės valdybos užduotys

1. Pasikonsultavusi su Reguliavimo valdyba, Administracinė valdyba pagal 13 straipsnio 2 dalį skiria Agentūros direktorių.
2. Administracinė valdyba pagal 11 straipsnio 1 dalį skiria Reguliavimo valdybos narius.
3. Administracinė valdyba pagal 15 straipsnio 1 dalį skiria Apeliacinės tarybos narius.
4. Pasikonsultavusi su Komisija ir pagal 12 straipsnio 3 dalį gavusi patvirtinimą iš Reguliavimo valdybos, iki kiekvienų metų rugsėjo 30 d. Administracinė valdyba priima Agentūros kitų metų veiklos programą ir pateikia ją Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai. Ši darbo programa priimama nepažeidžiant kasmetinės biudžetinės procedūros.
5. Administracinė valdyba naudojami savo biudžetiniais įgaliojimais pagal 18–21 straipsnius.
6. Administracinė valdyba, gavusi Komisijos sutikimą, nusprendžia, ar priimti kitų Bendrijos šaltinių palikimą, dovanas ar dotacijas.
7. Administracinė valdyba naudojami įgaliojimais taikyti drausmines priemones direktoriui.
8. Administracinė valdyba, jei būtina, parengia Agentūros personalo politiką pagal 25 straipsnio 2 dalį.
9. Administracinė valdyba pagal 27 straipsnį priima specialias nuostatas dėl teisės susipažinti su Agentūros dokumentais.
10. Administracinė valdyba tvirtina Agentūros metinę veiklos ataskaitą, nurodytą 14 straipsnio 8 dalyje, ir ne vėliau kaip iki birželio 15 d. pateikia ją Europos Parlamentui, Tarybai, Komisijai, Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Audito Rūmams. Į šią ataskaitą įtraukiamas atskiras skyrius, skirtas Agentūros reguliavimo veiklai per ataskaitinius metus, kurį tvirtina Reguliavimo valdyba.
11. Administracinė valdyba priima savo darbo tvarkos taisykles.

11 straipsnis

Reguliavimo valdyba

1. Reguliavimo valdybą sudaro po vieną atstovą iš kiekvienos valstybės narės reguliavimo institucijų, nurodytų Direktyvos 2003/54/EB 22a straipsnyje ir Direktyvos 2003/55/EB 24a straipsnyje, bei balsavimo teisės neturintis Komisijos atstovas. Nacionalinės reguliavimo institucijos skiria po vieną pakaitinį atstovą iš kiekvienos valstybės narės.

2. Reguliavimo valdyba iš savo narių renka pirmininką ir pirmininko pavaduotoją. Jei pirmininkas negali vykdyti savo pareigų, jį pakeičia pirmininko pavaduotojas. Pirmininko ir pirmininko pavaduotojo kadencija trunka dvejus su puse metų ir gali būti pratęsta. Tačiau bet kokiu atveju pirmininko ir pirmininko pavaduotojo kadencija baigiasi, kai jie nustoja būti Reguliavimo valdybos nariais.
3. Reguliavimo valdyba sprendimus priima dviejų trečdalių narių balsų dauguma. Kiekvienas narys arba pakaitinis narys turi vieną balsą.
4. Reguliavimo valdyba priima savo darbo tvarkos taisykles.
5. Vykdydama šiuo reglamentu nustatytas užduotis, Reguliavimo valdyba veikia savarankiškai ir nesiekia gauti arba vykdyti valstybių narių vyriausybių nurodymų arba įgyvendinti viešųjų ar privačiųjų interesų.
6. Sekretoriato paslaugas Reguliavimo valdybai teikia Agentūra.

12 straipsnis

Reguliavimo valdybos užduotys

1. Prieš priimdama 5, 6, 7 ir 8 straipsniuose nurodytas nuomones, rekomendacijas arba sprendimus, Reguliavimo valdyba pateikia nuomonę direktoriui. Be to, Reguliavimo valdyba savo kompetencijos srityse teikia patarimus direktoriui, kad pastarasis galėtų vykdyti savo užduotis.
2. Reguliavimo valdyba teikia nuomonę apie kandidatą į direktoriaus postą pagal 10 straipsnio 1 dalį ir 13 straipsnio 2 dalį. Valdyba priima sprendimą trijų ketvirtadalių narių balsų dauguma.
3. Pagal 10 straipsnio 4 dalį ir 14 straipsnio 6 dalį ir atsižvelgdama į pagal 20 straipsnio 1 dalį nustatytą biudžetą, Reguliavimo valdyba tvirtina ateinančių metų Agentūros darbo programą iki rugsėjo 1 d. pateikia Administracinei valdybai, kad pastaroji ją priimtų.
4. Reguliavimo valdyba tvirtina atskirą su reguliavimo veikla susijusią metinės ataskaitos dalį, kaip nurodyta 10 straipsnio 10 dalyje ir 14 straipsnio 8 dalyje.

13 straipsnis

Direktorius

1. Agentūrai vadovauja direktorius, kuris savarankiškai atlieka savo pareigas. Nepažeidžiant Komisijos, Administracinės valdybos ir Reguliavimo valdybos atitinkamų įgaliojimų, direktorius nesiekia gauti ir nepriima jokios vyriausybės ar jokios kitos įstaigos nurodymų.

2. Direktorių skiria Administracinė valdyba atsižvelgdama į nuopelnus, sugebėjimus ir patirtį ir rinkdamasi bent iš dviejų Komisijos pasiūlytų kandidatų, atrinktų pasibaigus kvietimo pareikšti susidomėjimą laikui. Prieš paskiriant direktoriumi, Administracinės valdybos atrinktas kandidatas gali būti pakviestas padaryti pareiškimą kompetentingame (-uose) Europos Parlamento komitete (-uose) ir atsakyti į narių klausimus.
3. Direktoriaus kadencija trunka penkerius metus. Iki minėto laikotarpio pabaigos likus devyniems mėnesiams, Komisija pradeda vertinimą. Vertindama Komisija visų pirma atsižvelgia į:
  - (a) direktoriaus darbą;
  - (b) Agentūros pareigas ir reikalavimus ateinančiais metais.
4. Administracinė valdyba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir atsižvelgdama į vertinimo ataskaitą, ir tik tais atvejais, kai Agentūros pareigos ir reikalavimai tai pateisina, gali vieną kartą pratęsti direktoriaus kadenciją ne ilgesniam kaip trejų metų laikotarpiui.
5. Administracinė valdyba informuoja Europos Parlamentą apie ketinimą pratęsti direktoriaus kadenciją. Likus mėnesiui iki kadencijos pratęsimo, direktorius gali būti pakviestas padaryti pranešimą kompetentingame (-uose) Europos Parlamento komitete (-uose) ir atsakyti į narių klausimus.
6. Jei kadencija nepratęsiame, direktorius toliau eina pareigas tol, kol paskiriamas naujas direktorius.
7. Direktorių nušalinti nuo pareigų savo sprendimu gali tik Administracinė valdyba, pasikonsultavusi su Reguliavimo valdyba. Administracinė valdyba priima sprendimą trijų ketvirtadalių narių balsų dauguma.
8. Europos Parlamentas ir Taryba gali paprašyti direktoriaus pateikti ataskaitą apie pareigų vykdymą.

14 straipsnis

Direktoriaus užduotys

1. Direktorius atsako už atstovavimą Agentūrai ir jos valdymą.
2. Direktorius rengia Administracinės valdybos darbą. Jis Administracinės valdybos darbe dalyvauja be teisės balsuoti.
3. Direktorius, pritarus Reguliavimo valdybai, priima 5, 6, 7 ir 8 straipsniuose nurodytas nuomones, rekomendacijas ir sprendimus.
4. Direktorius atsako už Agentūros metinės darbo programos įgyvendinimą; patarimus jam teikia Reguliavimo valdyba, o administracinę kontrolę vykdo Administracinė valdyba.

5. Direktorius imasi visų reikiamų priemonių, visų pirma priima vidaus administracinius nurodymus ir skelbia pranešimus, siekdamas užtikrinti, kad Agentūra veiktų pagal šį reglamentą.
6. Kiekvienais metais direktorius rengia Agentūros kitų metų darbo programos projektą ir pateikia jį Reguliavimo valdybai ir Komisijai ne vėliau kaip iki tų metų birželio 30 d.
7. Pagal 20 straipsnį direktorius sudaro Agentūros įplaukų ir išlaidų sąmatą, o pagal 21 straipsnį vykdo Agentūros biudžetą.
8. Kiekvienais metais direktorius parengia metinės ataskaitos projektą, į kurį įtraukia atskiras Agentūros reguliavimo veiklos ir finansinių bei administracinių reikalų dalis.
9. Tvarkydamas Agentūros personalo reikalus, direktorius naudojasi 25 straipsnio 3 dalyje numatytais įgaliojimais.

15 straipsnis

Apeliacinė taryba

1. Apeliacinę tarybą sudaro šeši nariai ir šeši pakaitiniai nariai, atrinkti iš nacionalinių reguliavimo institucijų, konkurencijos tarnybų arba kitų nacionalinių ar Bendrijos institucijų dabartinių arba buvusių vyresniųjų pareigūnų, turinčių reikalingos patirties energetikos srityje. Apeliacinė taryba skiria pirmininką. Apeliacinės tarybos sprendimai priimami kvalifikuota mažiausiai keturių iš šešių narių balsų dauguma. Apeliacinė taryba sušaukiama, jei reikia.
2. Komisijai pasiūlius ir pasibaigus kvietimui pareikšti susidomėjimą, Apeliacinės tarybos narius skiria Administracinė valdyba, pasikonsultavusi su Reguliavimo valdyba.
3. Apeliacinės tarybos narių kadencija yra penkeri metai. Ji gali būti pratęsta. Apeliacinės tarybos nariai sprendimus priima savarankiškai; jie neprivalo vykdyti jokių nurodymų. Jie negali užimti kitų pareigų Agentūroje, Administracinėje valdyboje arba Reguliavimo valdyboje. Apeliacinės tarybos narys negali būti nušalintas nepasibaigus kadencijai, nebent jis pripažįstamas kaltu dėl sunkaus nusizengimo, o Administracinė valdyba, pasikonsultavusi su Reguliavimo valdyba, priima sprendimą dėl jo nušalinimo.
4. Apeliacinės tarybos nariai negali dalyvauti apeliacinio skundo nagrinėjime, jei jie turi asmeninių interesų arba anksčiau dalyvavo kaip kurios nors proceso šalies atstovai, arba dalyvavo priimant apskųstą sprendimą.

5. Jei dėl vienos iš 4 dalyje paminėtų priežasčių ar kokios nors kitos priežasties Apeliacinės tarybos narys mano, kad kitas narys neturėtų dalyvauti nagrinėjant apeliacinį skundą, jis atitinkamai informuoja apie tai Apeliacinę tarybą. Remdamasi bet kuria 4 dalyje nurodyta priežastimi arba įtarusi Apeliacinės tarybos narį šališkumu bet kuri iš apeliacinio skundo nagrinėjimo proceso šalių gali pareikšti prieštaravimą dėl to nario dalyvavimo procese. Prieštaravimas negali būti grindžiamas narių pilietybe, taip pat jis nepriimtinas, jei viena iš apeliacinio skundo nagrinėjimo proceso šalių, žinodama apie prieštaravimo priežastį, ėmėsi procedūrinio veiksmo.
6. Apeliacinė taryba, nedalyvaujant atitinkamam jos nariui, priima sprendimą dėl veiksmų, kurių imsis 4 ir 5 dalyse nurodytais atvejais. Šiam sprendimui priimti ši narį Apeliacinėje taryboje pakeičia pakaitinis narys, nebent pakaitinis narys taip pat negali dalyvauti dėl tų pačių aplinkybių. Jeigu taip atsitinka, pirmininkas skiria pavaduojantį narį, atrinktą iš kitų pakaitinių narių.

16 straipsnis

Apeliaciniai skundai

1. Kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo gali pateikti apeliacinį skundą dėl 7 ir 8 straipsniuose nurodyto sprendimo, skirto tam asmeniui, arba dėl sprendimo, kuris, nors ir skirtas kitam asmeniui, yra tiesiogiai ir konkrečiai susijęs su tuo asmeniu.
2. Apeliacinis skundas su nurodytomis priežastimis Agentūrai pateikiamas raštu per du mėnesius po pranešimo apie sprendimą suinteresuotam asmeniui dienos arba, jei to nebuvo padaryta, praėjus dviems mėnesiams po tos dienos, kai Agentūra paskelbė sprendimą. Apeliacinė taryba priima sprendimą dėl apeliacinio skundo per du mėnesius nuo jo pateikimo.
3. Pagal 1 dalį pateikus apeliacinį skundą sprendimas tebegalioja. Tačiau jei Apeliacinė taryba mano, kad aplinkybės to reikalauja, ji gali laikinai sustabdyti ginčytino sprendimo taikymą.
4. Jei skundas yra priimtinas, Apeliacinė taryba tiria, ar jis tinkamai pagrįstas. Nagrinėdama apeliacinį skundą, kiekvieną kartą, kai reikia, ji kviečia šalis pareikšti pastabas dėl jos pateiktų pranešimų arba dėl kitų apeliacinio skundo nagrinėjimo šalių pateiktų pranešimų per nustatytus terminus. Apeliacinio skundo nagrinėjimo šalys turi teisę pateikti žodinius paaiškinimus.
5. Laikydamosi šiame straipsnyje nurodytų sąlygų, Apeliacinė taryba gali naudotis visais įgaliojimais, kurie priklauso Agentūros kompetencijai, arba ji gali perduoti bylą kompetentingam Agentūros padaliniui. Šiam padaliniui Apeliacinės tarybos sprendimas yra privalomas.
6. Apeliacinė taryba priima savo darbo tvarkos taisykles.

17 straipsnis

Ieškinių pateikimas Pirmosios instancijos teismui ir Teisingumo Teismui

1. Pagal Sutarties 230 straipsnį Teisingumo Teismo Pirmosios instancijos teismui galima pateikti ieškinį, kuriame ginčijamas Apeliacinės tarybos priimtas sprendimas, o tais atvejais, kai Taryba tokios teisės neturi, Agentūros priimtas sprendimas.
2. Jei Agentūra nepriima jokio sprendimo, vadovaujantis Sutarties 232 straipsniu galima kreiptis į Pirmosios instancijos teismą arba į Teisingumo Teismą dėl neveikimo.
3. Iš Agentūros reikalaujama imtis reikiamų priemonių, kad būtų vykdomas Pirmosios instancijos teismo arba Teisingumo Teismo sprendimas.

18 straipsnis

Agentūros biudžetas

1. Agentūros įplaukas sudaro:
  - (a) Bendrijos subsidija, įtraukta į Europos Bendrijų bendrąjį biudžetą (Komisijos skirsnis);
  - (b) pagal 19 straipsnį Agentūrai mokami mokesčiai;
  - (c) visi valstybių narių arba jų reguliavimo institucijų savanoriški įnašai;
  - (d) bet koks 10 straipsnio 6 dalyje minimas palikimas, dovanos ar dotacijos.
2. Agentūros išlaidas sudaro personalo, administracijos, infrastruktūros ir veiklos išlaidos.
3. Įplaukos ir išlaidos turi būti subalansuotos.
4. Visos Agentūros įplaukos ir išlaidos turi būti numatomos kiekvieniems finansiniams metams, sutampantiems su kalendoriniais metais, ir įtraukiamos į biudžetą.

19 straipsnis

Mokesčiai

1. Norint pateikti prašymą dėl išimties taikymo pagal 8 straipsnio 1 dalį, reikia mokėti mokesčius Agentūrai.
2. Minėtus mokesčius nustato Komisija.

20 straipsnis

Biudžeto sudarymas

1. Ne vėliau kaip iki kiekvienų metų vasario 15 d. direktorius sudaro preliminarų biudžeto projektą, apimantį veiklos išlaidas ir kitais finansiniais metais numatomų darbų programą, ir tą projektą kartu su numatomų etatų sąrašu pateikia Administracinei valdybai. Kiekvienais metais Administracinė valdyba pagal direktoriaus parengtą projektą sudaro kitų finansinių metų Agentūros įplaukų ir išlaidų sąmatą. Administracinė valdyba šią sąmatą, apimančią ir personalo plano projektą, pateikia Komisijai ne vėliau kaip iki kovo 31 d. Prieš patvirtinant sąmatą, direktoriaus parengtas projektas pateikiamas Reguliavimo valdybai, kuri gali pateikti nuomonę apie šį projektą.
2. Komisija pateikia šį projektą Europos Parlamentui ir Tarybai (toliau - biudžeto valdymo institucija) kartu su preliminariu Europos Bendrijų bendrojo biudžeto projektu.
3. Remdamasi šia sąmata, Komisija į preliminarų Europos Bendrijų bendrojo biudžeto projektą įtraukia numatomas išlaidas, kurios, jos manymu, reikalingos pagal personalo planą, ir dotacijos, kuri bus mokama iš bendrojo biudžeto pagal Sutarties 272 straipsnį, sumą.
4. Biudžeto valdymo institucija tvirtina Agentūros personalo planą.
5. Agentūros biudžetą sudaro Administracinė valdyba. Jis tampa galutiniu, kai priimamas galutinis Europos Bendrijų bendrasis biudžetas. Prireikus jis atitinkamai patikslinamas.
6. Administracinė valdyba nedelsdama praneša biudžeto valdymo institucijai apie ketinimą įgyvendinti bet kokį projektą, kuris gali turėti reikšmės biudžeto finansavimui, ypač apie bet kokius projektus, susijusius su nuosavybe, pavyzdžiui, pastatų nuoma arba pirkimu. Apie tai ji praneša Komisijai. Jeigu bet kuri biudžeto valdymo institucijai priklausanti institucija ketina pareikšti nuomonę, ji per dvi savaites po informacijos apie statybų projektą gavimo dienos praneša Agentūrai, kad ketina pareikšti nuomonę. Jeigu jokio atsakymo nėra, Agentūra gali pradėti vykdyti planuotus darbus.

21 straipsnis

Biudžeto vykdymas ir kontrolė

1. Direktorius vykdo įgaliojimus suteikiančio pareigūno pareigas ir įgyvendina Agentūros biudžetą.
2. Pasibaigus finansiniams metams ir ne vėliau kaip iki kovo 1 d., Agentūros apskaitos pareigūnas preliminarus Agentūros finansines ataskaitas kartu su tų finansinių metų biudžeto ir finansų valdymo ataskaita pateikia Komisijos apskaitos pareigūnui ir Audito Rūmams. Ne vėliau kaip iki kitų metų kovo 31 d. Agentūros apskaitos

pareigūnas biudžeto ir finansų valdymo ataskaitą taip pat nusiunčia Europos Parlamentui ir Tarybai. Po to Komisijos apskaitos pareigūnas konsoliduoja institucijų ir decentralizuotų įstaigų preliminarias finansines ataskaitas pagal Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002¹⁶ 128 straipsnį.

3. Pasibaigus finansiniams metams ir ne vėliau kaip iki kovo 31 d., Komisijos apskaitos pareigūnas preliminarias Agentūros finansines ataskaitas kartu su tų finansinių metų biudžeto ir finansų valdymo ataskaita pateikia Audito Rūmams. Finansinių metų biudžeto ir finansų valdymo ataskaita taip pat išsiunčiama Europos Parlamentui ir Tarybai.
4. Gavęs Audito Rūmų pastabas apie Agentūros preliminarias finansines ataskaitas pagal Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 129 straipsnio nuostatas, direktorius savo atsakomybe parengia galutines Agentūros finansines ataskaitas ir pateikia Administracinei valdybai, kad ji pareikštų nuomonę.
5. Administracinė valdyba pateikia savo nuomonę dėl Agentūros galutinių finansinių ataskaitų.
6. Ne vėliau kaip iki liepos 1 d. po finansinių metų pabaigos, Direktorius šias galutines finansines ataskaitas kartu su Administracinės valdybos nuomone nusiunčia Europos Parlamentui, Tarybai, Komisijai ir Teisingumo Teismui.
7. Galutinės ataskaitos skelbiamos.
8. Ne vėliau kaip iki spalio 15 d. direktorius nusiunčia Audito Rūmams atsakymą į jų pastabas. Atsakymo kopiją jis taip pat siunčia Administracinei valdybai ir Komisijai.
9. Kaip nustatyta Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 146 straipsnio 3 dalyje ir Europos Parlamentui paprašius, direktorius jam pateikia visą informaciją, kurios reikia, kad būtų užtikrinta sklandi sprendimo dėl atitinkamų finansinių metų biudžeto įvykdymo priėmimo procedūra.
10. Europos Parlamentas, remdamasis Tarybos kvalifikuota balsų dauguma priimta rekomendacija, iki $n + 2$ metų gegužės 15 d. priima sprendimą, kad vykdomasis direktorius n finansinių metų biudžetą įvykdė.

22 straipsnis

Finansinės taisyklės

Pasikonsultavusi su Komisija, Administracinė valdyba parengia Agentūrai taikomas finansines taisykles. Šios taisyklės gali nukrypti nuo Komisijos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2342/2002, jeigu to reikia atsižvelgiant į konkrečius Agentūros veiklos poreikius ir tik Komisijai iš anksto pritarus.

---

¹⁶ OL L 248, 2002 9 16, p. 1.

23 straipsnis

Kovos su sukčiavimu priemonės

1. Siekiant kovoti su sukčiavimu, korupcija ir kita neteisėta veikla, Agentūrai be apribojimų taikomos Reglamento (EB) Nr. 1073/1999¹⁷ nuostatos.
2. Agentūra prisijungia prie 1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Bendrijų Komisijos tarpinstitucinio susitarimo dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF)¹⁸ atliekamų vidaus tyrimų ir nedelsdama priima atitinkamas nuostatas, taikomas visam Agentūros personalui.
3. Sprendimuose dėl finansavimo, susitarimuose ir su jais susijusiuose įgyvendinimo dokumentuose aiškiai nurodoma, kad Audito Rūmai ir OLAF prareikus gali atlikti Agentūros lėšų gavėjų ir už lėšų skyrimą atsakingo personalo patikrinimus vietoje.

24 straipsnis

Privilegijos ir imunitetai

Agentūrai taikomas Protokolas dėl Europos Bendrijų privilegijų ir imunitetų.

25 straipsnis

Personalas

1. Agentūros darbuotojams taikomos Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatos, kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygos ir bendrai Europos bendrijos institucijų priimtos šių tarnybos nuostatų ir įdarbinimo sąlygų įgyvendinimo taisyklės.
2. Komisijai pritarus, Administracinė valdyba priima reikalingas įgyvendinimo priemones pagal Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatų 110 straipsnyje nustatytą tvarką.
3. Darbuotojų atžvilgiu Agentūra naudojami įgaliojimai, kurie paskyrimų institucijai suteikiami pagal Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatas ir kurie institucijai, turinčiai teisę sudaryti sutartis, suteikia pagal kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygas.
4. Administracinė valdyba gali priimti nuostatas, leidžiančias Agentūroje įdarbinti valstybių narių deleguotus nacionalinius ekspertus.

---

¹⁷ OL L 136, 1999 5 31, p. 1.

¹⁸ OL L 136, 1999 5 31, p. 15.

26 straipsnis

Agentūros atsakomybė

1. Nesutartinės atsakomybės atveju Agentūra pagal valstybių narių įstatymams būdingus bendruosius principus atlygina savo arba savo personalo nuostolius, padarytus atliekant pareigas. Bet koks ginčas, kylantis dėl tokių nuostolių atlyginimo, priklauso Europos Bendrijų Teisingumo Teismo jurisdikcijai.
2. Asmeninę Agentūros darbuotojų finansinę ir drausminę atsakomybę Agentūrai reglamentuoja atitinkamos Agentūros personalui taikomos nuostatos.

27 straipsnis

Galimybė naudotis dokumentais

1. Agentūros dokumentams taikomas Reglamentas (EB) Nr. 1049/2001¹⁹.
2. Administracinė valdyba priima praktines Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 taikymo priemonės per šešis mėnesius po šio reglamento įsigaliojimo.
3. Dėl pagal Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 8 straipsnį Agentūros priimtų sprendimų gali būti pateiktas skundas ombudsmenui arba ieškinys Teisingumo Teismui laikantis atitinkamai Sutarties 195 ir 230 straipsniuose nustatytų sąlygų.

28 straipsnis

Trečiųjų valstybių dalyvavimas

Agentūros veikloje gali dalyvauti Europos Sąjungai nepriklausančios šalys, kurios su Bendrija šiuo tikslu yra sudariusios susitarimus. Pagal atitinkamas šių susitarimų nuostatas nustatoma konkrečiai šių šalių dalyvavimo Agentūros darbe tvarka (visų pirma nustatant tokio dalyvavimo pobūdį, apimtį ir procedūras), įskaitant su finansiniu įnašu ir personalu susijusias nuostatas.

29 straipsnis

Susitarimas dėl kalbos

1. Agentūrai taikomos 1958 m. balandžio 15 d. Reglamento Nr. 1 nuostatos.
2. Administracinė valdyba nusprendžia dėl Agentūros kalbų vartojimo vidaus tvarkos.
3. Agentūros darbui reikalingas vertimo paslaugas teikia Europos Sąjungos institucijų vertimų centras.

---

¹⁹ OL L 145, 2001 5 31, p. 43.

30 straipsnis

Vertinimas

1. Komisija atlieka Agentūros veiklos vertinimą. Ji vertina Agentūros pasiektus rezultatus ir darbo metodus, atsižvelgdama į šiame reglamente apibrėžtus bei metinėse darbo programose numatytus tikslus, įgaliojimus ir užduotis.
2. Pirmąją vertinimo ataskaitą Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ne vėliau kaip po ketverių metų, kai pareigas eiti pradėjo pirmasis direktorius. Vėliau Komisija vertinimo ataskaitą teikia bent kas penkerius metus.

31 straipsnis

Įsigaliojimas ir pereinamojo laikotarpio priemonės

1. Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.
2. 5, 6, 7 ir 8 straipsniai pradedami taikyti ... [po 18 mėnesių nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos].

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje [...]

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas

1 priedas

FINANSINĖ TEISĖS AKTO PASIŪLYMO PAŽYMA

Politikos sritis (-ys): TRANSPORTAS IR ENERGETIKA

Veiklos rūšys: energetikos vidaus rinka

VEIKLOS PAVADINIMAS: ENERGETIKOS REGULIAVIMO INSTITUCIJŲ BENDRADARBIAVIMO AGENTŪRA

1. BIUDŽETO EILUTĖ (S) IR PAVADINIMAS (-AI)

Į 06 skyrių ...

įtraukti tinkamą Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūros (reguliavimo agentūros) struktūrą, t.y.:

- įtraukti 06 punktą, kuris vadinsis „Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra“;
- įtraukti 06 XX XX punktą, kuris vadinsis „Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra“, 1 ir 2 dotacijų antraštinės dalys;
- įtraukti 06 XX XX punktą, kuris vadinsis „Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra“, 3 dotacijų antraštinė dalis.

06 03 skyriaus straipsnis ir punktai bus nustatyti rengiant 2009 m. biudžetą.

2. BENDRIEJI FINANSINIAI DUOMENYS

2.1. Priemonei skiriamos lėšos:

Skiriamos metinės lėšos įtraukiamos į 2009 m. ir vėlesnių metų asignavimus, nurodomus XXX straipsnyje.

2.2. Taikymo laikotarpis

Priemonė – neribotos trukmės (metinė dotacija).

2.3. Bendra daugiametės veiklos išlaidų sąmata:

a) įsipareigojimų asignavimų ir (arba) mokėjimų asignavimų tvarkaraštis (finansinė intervencija)

mln. EUR

Metai	2009	2010	2011	2012	Vėlesni finansiniai metai
Įsipareigojimų asignavimai	1,970	3,940	6,084	6,314	6,434
Mokėjimų asignavimai	1,970	3,940	6,084	6,314	6,434

2.4. Suderinamumas su finansiniu programavimu ir finansinėmis perspektyvomis

x Pasiūlymas atitinka esamą finansinį programavimą (2007–2013 m.)

2.5. Finansinis poveikis įplaukoms

x Neturi finansinio poveikio

3. BIUDŽETO YPATYBĖS

Išlaidų rūšis		Nauja	ELPA įnašas	Šalių kandidačių įnašai	Finansinės perspektyvos išlaidų kategorija
NPI	DA/NDA	TAIP	TAIP	TAIP	Nr. 1.a

4. TEISINIS PAGRINDAS

EB sutarties 95 straipsnis

5. APRAŠYMAS IR PAGRINDAS

5.1. Bendrijos intervencijos poreikis

5.1.1. Tikslai

ES jau priėmė įvairių priemonių²⁰, kurių tikslas – sukurti energetikos vidaus rinką, kurioje visi ES vartotojai – piliečiai ar įmonės – turėtų realų pasirinkimą, naujų verslo ir daugiau tarpvalstybinės prekybos galimybių. Iš energetikos vidaus rinkos komunikato²¹ ir galutinės sektorių konkurencijos tyrimo ataskaitos²² matyti, kad taikant dabartines taisykles ir priemones šie tikslai nebuvo pasiekti. 2007 m. sausio 10 d. Komisijos komunikate „Europos energetikos politika“²³ numatytas tikslas sukurti Europos gamtinių dujų ir elektros energijos tinklus ir tikrai konkurencingą visos Europos energetikos rinką. Vienas esminių būdų pasiekti šį tikslą – pagerinti rinkos reguliavimą nacionaliniu ir Europos lygmenimis, taip pat sudaryti sąlygas nacionalinėms reguliavimo institucijoms veiksmingai bendradarbiauti įkūrus naują atskirą Bendrijos įstaigą.

Siekdama paskatinti valstybių narių reguliavimo institucijų tarpusavio, taip pat jų ir Komisijos konsultacijas, veiklos koordinavimą bei bendradarbiavimą, 2003 m. Komisija įsteigė nepriklausomą elektros energijos ir dujų patariamąją grupę, pavadintą Europos elektros energijos ir dujų reguliavimo grupe (ERGEG). Pastarųjų metų ERGEG veikla buvo labai svarbi siekiant užbaigti dujų ir elektros energijos vidaus rinkos kūrimą. Tačiau dauguma suinteresuotųjų šalių ir pačios reguliavimo institucijos mano, kad vidaus rinkos plėtrai reikia oficialios organizacijos, kurioje dalyvaudamos nacionalinės reguliavimo institucijos bendradarbiautų ir priimtų sprendimus svarbiais tarpvalstybiniais klausimais.

Atsižvelgiant į užduotis, kurias reikėtų pavesti tokiai organizacijai, galima daryti išvadą, kad tokia organizacija turėtų būti reguliavimo agentūra. Ši analizė atitinka Komisijos pasiūlyto Tarpinstitucinio susitarimo dėl Europos reguliavimo agentūrų sistemos projekte²⁴ apibrėžtus principus, pirmiausia susijusių su galimybe savarankiškai priimti trečiosioms šalims skirtus teisiškai įpareigojančius sprendimus.

5.1.2. Priemonės, susijusios su ex ante vertinimu

Komisija pagal keletą kriterijų įvertino agentūros įsteigimo poveikį. Visų pirma, įvertintos problemos, kurias reikės išspręsti, ir poreikis, kurį reikės patenkinti.

---

²⁰ Įskaitant antrinės rinkos atvėrimo direktyvas ir reglamentus, kurių tikslas – suderinti techninius standartus, kad tarpvalstybinė prekyba būtų praktiškai įgyvendinama, ir saugaus tiekimo direktyvas.

²¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai dėl dujų ir elektros vidaus rinkos perspektyvos, KOM(2006) 841.

²² Komisijos komunikatas „Europos dujų ir elektros energijos sektorių tyrimas pagal Reglamento (EB) Nr. 1/2003 17 straipsnį (galutinė ataskaita)“, KOM(2006) 851.

²³ OL C [...], [...], p. [...].

²⁴ KOM(2005) 59.

Nacionalinės energetikos reguliavimo institucijos yra kompetentingos reguliuoti *nacionalines* rinkas. Tačiau integruojant visas nacionalines rinkas, kad būtų sukurta ES vidaus rinka reikia, kad kai kurių rūšių sprendimams būtų pritariama ES lygmeniu; suinteresuotosios šalys šiuo klausimu pasiekė susitarimą. Dauguma suinteresuotųjų šalių ir pačios reguliavimo institucijos mano, kad vidaus rinkos plėtrai reikia oficialios organizacijos, kurioje dalyvaudamos nacionalinės reguliavimo institucijos bendradarbiautų ir priimtų sprendimus svarbiais tarpvalstybiniais klausimais.

Antra, buvo įvertinta Bendrijos veiklos ir Europos reguliavimo institucijų agentūros steigimo alternatyvų pridėtinė vertė. Pagrindinis keliamas klausimas – ar pati Komisija galėtų atlikti šias naujas užduotis. Reguliavimo veikla reikalauja turėti profesionalių techninių įgūdžių, kai antai: išmanyti tinklo charakteristikas, reikalingų investicijų lygį sektoriuje (gamybos ir perdavimo), mokesčius už tinklo prieigą ir ginčų sprendimo sistemą. Norint atlikti šias užduotis reikia labai konkrečios techninės kompetencijos, kurios Komisija neturi. Tam, kad būtų sukaupta reikalingos kompetencijos, greičiausiai reikėtų steigti naują Komisijos direktoratą. Be to, pasirinkus šį būdą, pasikeistų Komisijos institucinis vaidmuo – ji taptų labiau technine įstaiga, o tokia veikla jai nebūtų naudinga. Tačiau galėtų būti įmanomos kitokios sistemos, panašios į Europos centrinių bankų sistemą. Tokia pasirinkimo galimybė atrodo patraukli, tačiau jai trūksta teisinio pagrindo, tai yra energetikai skirto Sutarties straipsnio. Todėl buvo apsvarstyta galimybė sukurti veiksmingesnę nacionalinių energetikos reguliavimo institucijų tinklą, panašų į Konkurencijos institucijų tinklą, kuri Komisija įkūrė 2004 m., remdamasi naujuoju Tarybos antimonopolijų reglamentu (EB) Nr. 1/2003. Pagal šią sistemą nacionalinės konkurencijos institucijos neturi teisės priimti kolektyvinių sprendimų, tačiau jos taiko griežtas taisykles apibrėždamos kompetentingą instituciją, keitimąsi informacija ir procedūras. Komisija turi teisę reikalauti perduoti sprendimo teisę aukštesnei instancijai ir gali perimti sprendimo teisę, pavyzdžiui, jei dvi nacionalinės reguliavimo institucijos laikosi skirtingų nuomonių. Tačiau šios sistemos veikimas susijęs su Komisijos autonominiomis galiomis. Komisija neturi autonominių galių priimti energetikos rinkų reguliavimo sprendimus (išskyrus konkurencijos klausimus), todėl nedarytų tokios įtakos tinklui.

Įvertinus šias alternatyvas, prieita prie išvados, kad dėl tokiai organizacijai pavedamų užduočių vienintelė pasirinkimo galimybė yra reguliavimo agentūra, turinti teisę priimti savarankiškus sprendimus, kurie būtų privalomi trečiosioms šalims. Ši pasirinkimo galimybė taip pat pagrįsta prielaida, kad nacionalinėms reguliavimo institucijoms suteikiami įgaliojimai bus didesni ir suderinti.

5.2. Numatomos priemonės ir susitarimai dėl biudžetinės intervencijos

Atsižvelgdama į siekiamus tikslus, Agentūra įgyvendins šias priemones:

- *Sukurs nacionalinių reguliavimo institucijų bendradarbiavimo sistemą.* Siūloma tobulinti tarpvalstybinių situacijų valdymą. Agentūra nustatys nacionalinių reguliavimo institucijų bendradarbiavimo taisykles ir tvarką, pirmiausia reglamentuojančias keitimąsi informacija ir kompetencijos paskirstymą tais atvejais, kai situacija susijusi su keliomis valstybėmis narėmis.

- *Vykdyt teisės aktais nustatytą perdavimo sistemos operatorių priežiūrą.* Siūloma, kad perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimą, visų pirma veikimo rinkoje ir techninių taisyklių kodeksų parengimą, tinklo eksploatavimo koordinavimą ir investicijų planavimą, prižiūrėtų Agentūra. Todėl priemonių, kurias turės bendrai priimti perdavimo sistemos operatoriai arba keletas jų, projektai turėtų būti pateikiami Agentūrai, kuri pateiktų nuomonę perdavimo sistemos operatoriams, jeigu šios priemonės neužtikrintų nediskriminacinės aplinkos, veiksmingos konkurencijos arba gero rinkos veikimo. Faktiškai tokia sistema virstų konstruktyviu perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimu, o Komisija įsikištų tik kraštutiniu atveju.
- *Turės įgaliojimus savarankiškai priimti sprendimus.* Siūloma patikėti Agentūrai savarankiškai priimti sprendimus tik keletu atvejų. Toks atvejis – prašymų padaryti išimti²⁵, susijusių su Europos svarbos infrastruktūros objektais, tvarkymas.
- *Atliks bendro pobūdžio patariamąją funkciją.* Agentūra taip pat atliks patariamąją funkciją ir patars Komisijai rinkos reguliavimo klausimais bei, netrukdydama perdavimo sistemos operatoriams atlikti patiktų užduočių, ji galės parengti neprivalomas gaires, padėsiančias nacionalinėms reguliavimo institucijoms dalytis gerąja patirtimi.

Visos Agentūros įplaukos ir išlaidos turi būti numatytos kiekvieniems finansiniams metams, sutampantiems su kalendoriniais metais, ir įtrauktos į biudžetą.

Biudžeto įplaukos ir išlaidos balansuojamos. Neatmetant kitų išteklių ir mokesčių, kuriuos dar reikės nustatyti, Agentūros įplaukas sudaro Bendrijos dotacija, įtraukta į Europos bendrijos bendrąjį biudžetą, siekiant užtikrinti įplaukų ir išlaidų balansą.

Agentūros išlaidas sudaro personalo atlyginimas, administracinės ir infrastruktūros išlaidos, veiklos išlaidos ir su Reguliavimo valdybos ir Apeliacinės tarybos veikla susijusios išlaidos.

5.3. Įgyvendinimo metodai

Agentūra turėtų turėti tokį teisinį statusą, kad vykdydama užduotis galėtų veikti kaip juridinis asmuo.

Administracinė valdyba bus Agentūros finansinės ir administracinės kontrolės padalinys, ją sudarys 12 narių. Šešis iš jų skiria Komisija, kitus šešis – Taryba. Kadencija trunka 5 metus ir gali būti pratęsta vieną kartą.

Agentūrai vadovauja direktorius, kurį skiria Administracinė valdyba penkerių metų laikotarpiui, kuris gali būti pratęstas vieną kartą. Direktorius yra teisinis Agentūros atstovas.

Agentūros sprendimus tvirtina Reguliavimo valdyba. Atskira Reguliavimo valdyba turi būti sukurta tam, kad sprendimai būtų priimami nepriklausomai nuo vykdomojo organo (Administracinės valdybos). Reguliavimo valdybą sudaro direktorius ir po vieną kiekvienos valstybės narės atstovą. Valstybės narės atstovą skiria valstybės narė iš reguliavimo institucijos darbuotojų.

---

²⁵ Kaip apibrėžta Direktyvos 2003/55/EB 22 straipsnyje ir Reglamento (EB) Nr. 1228/2003 7 straipsnyje.

Galiausiai Agentūros priimtą sprendimą galima apskųsti. Apeliacinius skundus galima pateikti Apeliacinei tarybai, kurią sudaro 6 nariai.

6. FINANSINIS POVEIKIS

6.1. Visos priemonės sąnaudų sumos apskaičiavimo metodas (*Metodą nustatys BUDG GD ir ADMIN GD*)

Metinės Agentūros sąnaudos bus apmokamos iš Bendrijos dotacijų. Įvairios išlaidų rūšys:

Personalo išlaidos

Siūlomame biudžete numatytos išlaidos 48 etatams. Bendra apskaičiuota metinė personalo išlaidų suma – 5,184 mln. EUR, skaičiuojant pagal vidutinės Europos Komisijos personalo sąnaudas, t.y. 0,117 mln. EUR per metus. Į šią sumą įskaičiuotos su pastatais susijusios išlaidos ir administracinės išlaidos (pašto, telekomunikacijų, IT ir kt.).

Į personalo išlaidas bus įtrauktos samdymo išlaidos nuo 2009 m. Personalo išlaidų sąmata pagrįsta tokiu samdymo planu:

	<u>Darbuotojų samdymas</u>	<u>Iš viso etatų</u>
<u>2009 m. pirmasis semestras</u>	+10	10
<u>2009 m. antrasis semestras</u>	+10	20
<u>2010 m. pirmasis semestras</u>	+10	30
<u>2010 m. antrasis semestras</u>	+10	40
<u>2011 m. pirmasis semestras</u>	+8	48

Kapitalo išlaidos:

Kilnojamojo turto įsigijimo išlaidos ir susijusios išlaidos sieks 0,350 mln. EUR per pirmuosius dvejus metus. Vėlesniems metams paskirta 0,05 mln. EUR metinė suma papildomoms išlaidoms apmokėti. Ši suma gali kisti priklausomai nuo valstybės narės, kurioje bus įsteigta Agentūra, suteiktų patalpų.

Veiklos išlaidos

Į šias sąnaudas įtraukiamos posėdžių, tyrimų, vertimo, skelbimo ir viešųjų ryšių išlaidos. Pagal pradinę sąmatą šios veiklos išlaidos siekia 1 mln. EUR per metus.

Komandiruočių išlaidos

Tam, kad galėtų vykdyti užduotis, Agentūrai reikės organizuoti keliones ES ir už jos ribų (transporto ir apgyvendinimo išlaidos). Apskaičiuota, kad komandiruočių išlaidų biudžetas sieks 0,150 mln. EUR per metus, kai Agentūra pradės veikti visu pajėgumu. Sąmata pagrįsta faktinėmis vidutinėmis TREN GD komandiruočių išlaidomis. Ji gali kisti priklausomai nuo to, kur bus Agentūros būstinė.

6.2. Priemonės išskaidymas į atskiras dalis

Įsipareigojimų asignavimai, mln. EUR (dabartinėmis kainomis)

Išskaidymas/kategorijos	2009 metai	2010 metai	2011 metai	2012 metai	Vėlesni finansiniai metai
Personalo išlaidos	1,755	4,095	5,616	5,616	5,616
Įranga	0,150	0,200	0,050	0,050	0,050
Veiklos išlaidos:	0,150	0,400	0,700	0,900	1,000
Komandiruočių išlaidos	0,050	0,100	0,150	0,180	0,200
Iš viso	2,105	4,795	6,516	6,746	6,866

6.3. Įsipareigojimų asignavimų ir (arba) mokėjimų asignavimų tvarkaraštis

mln. EUR

Metai <i>et seq.</i>	2009	2010	2011	2012	Vėlesni metai
Įsipareigojimų asignavimai	1,970	3,940	6,084	6,314	6,434
Mokėjimų asignavimai	1,970	3,940	6,084	6,314	6,434

7. TOLESNI VEIKSMAI IR VERTINIMAS

Agentūrai patikėtų lėšų valdymą kontroliuoja Audito Rūmai (21 straipsnis), Europos Parlamentas (21 straipsnis) ir Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (23 straipsnis).

8. KOVOS SU SUKČIAVIMU PRIEMONĖS

Žr. 7 punktą.